

Referanser: KM 12/12, KR 34/12, KR 50/12, KM 04/13, KM 10/13, KR 30/13, KR 49/13 og KR 67/13

Dok.dato	Tittel	Dok.ID
17.01.2014	KM 05.1/14 Innst. 363 L (2012-2013)	105545
17.01.2014	KM 05.2/14 Lovvedtak 90 (2012-2013)	105546

Nye valgeregler - menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet

Sammendrag

Stortinget vedtok 7. juni 2013 endringer i kirkeloven knyttet til kirkevalg. Med dette var den siste saken direkte knyttet til kirkeforliket av 10. april 2008 sluttført. Mange av hovedelementene i demokratireformen ble med dette lovfestet. Lovendringene danner grunnlaget for de nye reglene for valg av menighetsråd og for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet som nå skal utarbeides.

Parallelt med prosessen som gikk frem mot endringene i kirkeloven 7. juni 2013, har det også vært jobbet med de deler av regelverkene som nå skal vedtas i medhold av loven. Begge prosesser har sitt utspring i kirkeforliket og demokratireformen. På bakgrunn av disse prosessene vedtok Kirkerådet 26. september 2013 forslag til valgeregler (sak KR 30/13) som så ble sendt ut på alminnelig høring. Parallelt med høringen ble alle menigheter som fremdeles var med i prøveordningen med valg av halve menighetsrådet annethvert år, inviterte til å svare på en spørreundersøkelse om denne ordningen. Etter høringen og spørreundersøkelsen vedtok Kirkerådet 6. desember 2013 forslag til valgeregler (sak KR 67/13) som nå legges frem for Kirkemøtet for vedtak. Reglene skal tas i bruk første gang ved kirkevalget i 2015, og må derfor endelig vedtas på Kirkemøtet 2014.

Kirkerådet ga direktøren fullmakt til å ferdigstille saksfremstillingen i etterkant av Kirkerådsmøtet i desember 2013, på bakgrunn av begge behandlinger av saken i Kirkerådet høsten 2013.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

1. Kirkemøtet fastsetter med hjemmel i lov av 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke § 6 første ledd følgende regler for valg av menighetsråd gjeldende fra 1. januar 2015 (kursiv markerer endringer i forhold til særskilte regler ved menighetsrådsvalget 2011):

§ 1. Sammensetning og valg av menighetsråd

§ 1-1. *I henhold til kirkeloven § 6 første ledd skal menighetsrådet bestå av soknepresten og – etter menighetsmøtets bestemmelse – 4, 6, 8 eller 10 andre medlemmer som velges ved flertalls- eller forholdstallsvalg for fire år etter regler fastsatt av Kirkemøtet.*

§ 1-2. *For de valgte medlemmer velges samtidig minst fem varamedlemmer.*

§ 1-3. *Endring av tallet på de medlemmer som skal velges, må være vedtatt i menighetsmøte før valget kunngjøres.*

§ 2. Valgstyre

§ 2-1. *Menighetsrådet gjør tjeneste som valgstyre og har som sådant ansvar for forberedelse og ledelse av valget. Med valgstyre menes det i disse regler menighetsrådet som valgstyre.*

§ 2-2. *Valgstyret har ansvar for at tilstrekkelig informasjon om valget er tilgjengelig for velgerne, herunder informasjon om tid og sted for valget, valgform, krav til kandidatlistene samt forhåndsstemming. Denne informasjonen kunngjøres i kirken, i lokalavis eller menighetsblad, på menighetens internettside dersom dette eksisterer og for øvrig på den måte valgstyret bestemmer.*

§ 2-3. *Valgstyret har ansvar for å sette i gang nominasjonsarbeidet, jf. § 7.*

§ 2-4. *Valgstyret fører en valgbok over forhold som angår valget, jf. §§ 9-10, 10-3 og 11-6. Der det i tillegg til valgstyret også er stemmestyre, jf. § 3-3, utarbeider hvert stemmestyre en rapport over det som behandles i anledning valgtinget på hvert enkelt stemmested, jf. § 10-3.*

§ 3. Fastsetting av valgdager/valgsteder

§ 3-1. *Valg av menighetsråd skal i alle landets menigheter holdes samtidig med og i lokaler i umiddelbar nærhet av valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre. Direkte valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet finner sted samtidig. Kirkemøtet fastsetter valgår.*

§ 3-2. *Hoveddelen av valgtinget må holdes på den offisielle valgdagen. I de kommuner der det holdes valg også søndagen før den offisielle valgdagen, holdes det også menighetsrådsvalg denne dagen.*

Tid for stemmegivningen skal følge tid for stemmegivning for det samtidig pågående offentlige valget.

Valg i kirken i tilknytning til gudstjeneste søndagen før den offisielle valgdagen kan avholdes som en del av selve valgtinget. Dette som et tillegg til valg etter bestemmelsene i § 3-1.

§ 3-3. *Valgstyret bestemmer etter § 3-1 i hvilke lokaler stemmegivningen skal foregå. Lokalene skal ha god tilgjengelighet. Det skal ikke benyttes samme rom som det andre samtidig pågående offentlige valget benytter. Kommunens stemmekretser skal følges. Der disse ikke samsvarer med soknegrensene eller de kirkelige stemmekretsene, kan valgstyrene i de berørte sokn inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. På hvert stemmested foregår stemmegivningen for en viss del av manntallet.*

Til å lede valgtinget på hvert enkelt stemmested oppnevner *valgstyret* for hvert sted et stemmestyre på minst tre medlemmer *over 18 år* som har stemmerett ved valget. *Valgstyret* oppnevner ett av medlemmene, fortrinnsvis blant sine egne medlemmer, til leder av stemmestyret. *I menigheter med bare ett stemmested, ledes valgtinget av valgstyret.*

§ 3-4. *Dersom valggjennomføringen i et sokn ikke uten uforholdsmessige vanskeligheter kan oppfylle kravene til tid og sted for stemmegivningen, kan bispedømmerådet innvilge dispensasjon fra kravene. Frist for å søke om dispensasjon er 1. mars i valgåret.*

§ 3-5. *Valgstyret kunngjør tid og sted for stemmegivningen slik som foreskrevet i § 2-2 siste punktum, senest innen forhåndsstemningen starter 10. august. I kunngjøringen skal det gjøres rede for når og hvor valgtinget skal holdes, når stemmegivningen skal være avsluttet, hvor og når forhåndsstemmegivning vil foregå og hvor mange medlemmer og varamedlemmer som skal velges. Når stemmegivning skal foregå på flere steder, skal det i kunngjøringen dessuten gjøres rede for hvem som skal stemme på de forskjellige steder og når valget skal holdes på hvert sted. Valget bør kunngjøres flere ganger.*

§ 4. Stemmerett og valgbarhet

§ 4-1. Stemmerett ved valget har hvert medlem av Den norske kirke som bor i soknet og som senest i det år det stemmes vil ha fylt 15 år, jf. kirkeloven § 4 første ledd.

§ 4-2. I særlige tilfeller kan biskopen etter søknad fra vedkommende menighetsråd samtykke i at en person for et begrenset tidsrom gis stemmerett i et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i, jf. kirkeloven § 4 annet ledd.

Personer som midlertidig oppholder seg i et annet sokn enn der de er registrert bosatt, kan stemme ved valget i bostedssoknet ved å avgi forhåndsstemme i det soknet de midlertidig oppholder seg i, jf. bestemmelsene i § 9-1 annet ledd.

§ 4-3. Ingen kan ha stemmerett i mer enn ett sokn, jf. kirkeloven § 4 tredje ledd.

§ 4-4. Utenlandsk statsborger som har meldt seg inn i Den norske kirke, har kirkelig stemmerett dersom vedkommende for øvrig oppfyller betingelsene i § 4-1.

§ 4-5. Valgbar til menighetsrådet og pliktig til å ta imot valg er enhver som har rett til å stemme ved valget og som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år. Rett til å kreve seg fritatt for valg har den som har fylt 65 år før valgperioden tar til, den som har gjort tjeneste som medlem av menighetsrådet de siste fire år og den som påberoper seg hindring som *valgstyret* godkjenner, jf. kirkeloven § 6 tredje og fjerde ledd.

§ 5. Manntall

§ 5-1. Ved valget benyttes et eget kirkelig manntall for hvert sokn, utarbeidet på grunnlag av Den norske kirkes medlemsregister. Manntallet skal inneholde alle stemmeberettigede medlemmer av Den norske kirke bosatt i soknet, jf. §§ 4-1 og 4-2.

§ 5-2. Fra senest 10. august og frem til 1. september skal utkast til soknets kirkelige manntall være lagt ut til offentlig ettersyn. Ettersynet reguleres på en slik måte at den enkelte person kun får kjennskap til opplysninger angående seg selv eller en annen person som en har fått fullmakt fra. Alle som mener at de selv eller andre feilaktig er innført eller utelatt fra manntallet, kan kreve at valgstyret retter feilen.

Valgstyret skal kunngjøre tid og sted for utleggingen slik som foreskrevet i § 2-2 siste punktum og opplyse om adgangen til og fremgangsmåten for å kreve feil rettet.

§ 5-3. Etter at manntallet har vært ute til offentlig ettersyn, oppdaterer valgstyret manntallet. Manntallet kan oppdateres så lenge det er praktisk mulig.

§ 5-4. Personer som melder seg inn i Den norske kirke eller flytter til menigheten i perioden mellom 1. september og valgdagen, kan også avgi stemme, jf. § 10-4 siste ledd. Dette gjelder også personer som av andre grunner ikke står i manntallet.

§ 5-5. Ved behov for oppdatert manntall senere i valgperioden, hentes dette ut fra Den norske kirkes medlemsregister. Kirkebokfører og lokal behandlingsansvarlig for medlemsregisteret er sammen ansvarlig for at medlemsregisteret er oppdatert.

§ 6. Valgform

§ 6-1. Valget foregår som flertalls- eller forholdstallsvalg. Dersom det bare foreligger én godkjent kandidatliste, gjennomføres valget som flertallsvalg. Er det flere kandidatlister, gjennomføres valget som forholdstallsvalg.

§ 6-2. Ved flertallsvalg vil menighetsrådet bli sammensatt i rekkefølge ut fra det antall stemmer den enkelte kandidat får.

Ved tilleggsstemme (kumulering), strykning og oppføring av nye navn vil velgerne kunne påvirke hvilke personer som får flest stemmer og dermed velges.

§ 6-3. Ved forholdstallsvalg vil menighetsrådet bli sammensatt av representanter fra de forskjellige listene, etter det forholdsmessige antall stemmer hver liste får, jf. § 11-5 bokstavene d og f.

Ved tilleggsstemme (kumulering), strykning og oppføring av navn fra andre lister vil velgerne også kunne endre rekkefølgen på den enkelte liste og slik påvirke hvilke personer fra listene som får flest stemmer og dermed velges, jf. § 11-5 bokstavene e og g.

§ 7. Kandidatlister (valglistene)

§ 7-1. Forslag til kandidatlister:

- a. skal være kommet inn til valgstyrets leder senest 1. mai i valgåret,
- b. skal være egenhending underskrevet av minst ti stemmeberettigede forslagsstillere,
- c. skal tydelig angi:

- *hvilket valg det gjelder, med navn på sokn samt valgdager,*
 - *navnene på forslagsstillerne, og eventuelt ha gruppens navn som overskrift før kandidatenes navn,*
- d. skal angi en tillitsvalgt blant forslagsstillerne som valgstyret kan henvende seg til ved forhandlinger om listeforslaget,
 - e. skal ha *forespurte* kandidater oppført med fullt navn og alder, og – i den grad det er ønskelig eller nødvendig for å unngå forveksling – med adresse og yrke/stilling,
 - f. bør ha minst 40 prosent representasjon av hvert kjønn blant de foreslåtte kandidatene på den enkelte liste,
 - g. skal settes opp i prioritert rekkefølge,
 - h. bør ha minst 20 prosent representasjon av kandidater under 30 år.

Kandidatlisten må ha minst så mange forskjellige kandidater som det skal velges medlemmer og varamedlemmer til sammen, jf. kirkeloven § 6 første ledd. Listen kan imidlertid ikke inneholde mer enn det dobbelte antall navn. Det kan ikke gis stemmetillegg til kandidater (forhåndskumulering).

Som vedlegg til kandidatlisten skal det følge en fortegnelse over kandidatenes fødselsdato samt kontaktinformasjon til kandidatene. Dersom en kandidat ikke er innført i manntallet som bosatt i soknet, må det foreligge dokumentasjon på at personen vil oppfylle kravene til stemmerett og valgbarhet på valgdagen.

Forslagsstillere kan også stå som kandidater på den samme listen.

Fristen for innlevering av forslag til kandidatlistene kunngjøres slik som foreskrevet i § 2-2 siste punktum.

§ 7-2. *Valgstyret ser til at det blir stilt kandidatliste(r) ved valget.*

Valgstyret oppnevner en nominasjonskomité på minimum tre medlemmer som forestår arbeidet med å skaffe frem kandidater til menighetsrådet. Nominasjonskomiteen skaffer også frem ytterligere forslagsstillere slik at det blir ti forslagsstillere, inkludert nominasjonskomiteens medlemmer. Forslagsstillerne setter kandidatene opp i prioritert rekkefølge, eventuelt etter forslag fra nominasjonskomiteen.

§ 7-3. Et forslag til kandidatliste ved forholdstallsvalg må ikke ha forslagsstiller eller kandidat felles med andre forslag.

Står en forslagsstiller bak flere lister, skal *valgstyret* pålegge forslagsstilleren innen en bestemt frist å si fra hvilken kandidatliste vedkommende velger å stå som forslagsstiller til. Svarer forslagsstilleren ikke, strykes navnet fra listen over forslagsstillere på samtlige lister.

Står en kandidat på flere forskjellige lister, skal kandidaten gis et tilsvarende pålegg. Svarer kandidaten ikke, blir navnet stående på den listen som først er kommet inn til *valgstyret*, men strykes av de andre. Forslagsstillerne bestemmer hvilket navn som skal settes i stedet og om navnet skal settes inn på den tomme plassen eller nederst på listen.

Et innlevert forslag til kandidatliste kan ikke tilbakekalles.

§ 7-4. *Valgstyret undersøker om kandidatene og forslagsstillerne oppfyller de lovbestemte vilkår og avgjør om forslagene til kandidatlistene skal godkjennes. Ved behov forhandler valgstyret med den tillitsvalgte for listen, for å søke å bringe forslaget i foreskrevet stand.*

Dersom en kandidat blir fritatt, strykes navnet. Forslagsstillerne bestemmer hvilket navn som skal settes i stedet og om navnet skal settes inn på den tomme plassen eller nederst på listen.

§ 7-5. Enhver kan ved henvendelse til valgstyret kreve å få gjøre seg kjent med et forslag til kandidatliste fra det tidspunkt listen har kommet inn til styret.

§ 7-6. *Valgstyret skal kunngjøre de godkjente kandidatlistene slik som foreskrevet i § 2-2 siste punktum snarest mulig og senest 10. august, når forhåndsstemningen starter.*

§ 7-7. *Dersom nominasjonskomiteen ikke lykkes med å fremskaffe et tilstrekkelig antall kandidater innen 1. mai og det ikke innleveres andre kandidatlistene, kan valgstyret godkjenne en liste med færre kandidater enn angitt i § 7-1 annet ledd. Det skal da åpnes for supplerende nominasjon. Dette kunngjøres slik som foreskrevet i § 2-2 siste punktum innen 8. mai, med frist én måned etter kunngjøringen.*

Et forslag til kandidat fremmet ved supplerende nominasjon skal være egenhendig underskrevet av fem stemmeberettigede forslagsstillere. For øvrig gjelder bestemmelsene i § 7-1 tredje og fjerde ledd for supplerende nominasjon tilsvarende som for kandidatlistene.

Etter fristens utløp setter valgstyret opp den endelige kandidatlisten. Supplerende kandidater settes nederst på listen. Rekkefølgen avgjøres ved loddtrekning. Det må tydelig fremgå at de supplerende kandidater ikke er nominasjonskomiteens nederst prioriterte kandidater.

§ 8. Stemmesedler og stemmeseddelkonvolutter

§ 8-1. *Valgstyret sørger for at det blir trykt et tilstrekkelig antall stemmesedler av alle godkjente kandidatlistene til bruk for velgerne i valglokalene.*

§ 8-2. Stemmesedlene skal være av alminnelig hvitt papir.

§ 8-3. Stemmeseddelen skal ved flertallsvalg og forholdstallsvalg ha en overskrift som viser hvilken kandidatliste den gjelder, men navnene på forslagsstillerne behøver ikke være tatt med.

§ 8-4. *Valgstyret/stemmestyret sørger for at det til forhåndsstemming og i valglokalet ved valgting er trykte stemmesedler av alle godkjente kandidatlistene tilgjengelig.*

Andre trykte eller på annen måte mangfoldiggjorte stemmesedler må ikke brukes.

§ 8-5. *Valgstyret/stemmestyret sørger også for at det er stemmeseddelkonvolutter til forhåndsstemmegivning, samt til bruk på valgtinget når velgere ikke står i manntallet. Stemmeseddelkonvoluttene skal være ensartede og ugjennomsiktige. Det sørges også for omslagskonvolutter av annen størrelse, jf. §§ 9-8 og 10-4.*

§ 9. Forhåndsstemmegivning

§ 9-1. En velger som vil være forhindret fra å møte personlig på valgtinget, kan etter reglene i § 9 avgi stemme på forhånd, *til* en som er stemmemottaker.

Personer som midlertidig oppholder seg i et annet sokn enn der de er registrert bosatt, kan stemme ved valget i bostedssoknet ved å avgi forhåndsstemme i det sokn de midlertidig oppholder seg, jf. § 4-2 annet ledd. Velgeren må selv sørge for i god tid på forhånd å få tilsendt godkjent stemmeseddel fra det sokn vedkommende er bosatt. For øvrig følges prosedyren for forhåndsstemmegivning i dette avsnitt. Omslagskonvolutten sendes imidlertid direkte til *valgstyrets* leder i det sokn vedkommende velger er bosatt, jf. § 9-9. En velger som forhåndsstemmer kan ikke avgi stemme ved valgtinget.

§ 9-2. Forhåndsstemmegivning kan foregå i tiden fra 10. august og frem til og med siste fredag før valgdagen. *Forhåndsstemming i annet sokn enn der man har stemmerett, må gjøres før 1. september.*

§ 9-3. *Valgstyret* kunngjør forhåndsstemmegivning med tid og sted *slik som foreskrevet i § 2-2 siste punktum.*

§ 9-4. Velgeren må avgi sin stemme ved personlig fremmøte på sted(er) som er fastsatt av *valgstyret*. *Valgstyret* kan bestemme at det for det enkelte sted kun skal være adgang til å avgi forhåndsstemme en viss tid på én eller flere bestemte dager. Det bør legges til rette for at forhåndsstemmegivning kan foregå både på dag- og kveldstid og på de institusjoner som geografisk hører til det enkelte sokn.

§ 9-5. Som stemmemottaker tjenestegjør én eller flere av *valgstyrets* medlemmer eller andre som *valgstyret* utpeker. *Valgstyret* skal sørge for at stemmemottakerne er godt kjent med valgreglene.

§ 9-6. Før stemmegivningen skal stemmemottakeren gjøre velgeren kjent med reglene for stemmegivningen, og *på eventuell anmodning* skaffe de nødvendige skrivesaker. *Stemmemottaker kan forlange at en ukjent velger skal legitimere seg.* Velgeren bør ha med valgkort til forhåndsstemmegivningen *dersom dette er utsendt*, jf. § 9-8. Har velgeren ikke med valgkort, *innhentes det opplysninger om velgerens navn, adresse og fødselsdato.*

§ 9-7. Stemmemottakeren gir velgeren en konvolutt til å legge stemmeseddelen i. Velgeren legger selv stemmeseddelen i *den mottatte konvolutten.*

§ 9-8. *Stemmemottakeren* gir deretter velgeren en omslagskonvolutt. I denne legger velgeren selv konvolutten med stemmeseddelen, og eventuell stemmeseddelkonvolutt for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet, jf. Regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-13.

Opplysninger om velgerens navn, adresse og fødselsdato skal påføres omslagskonvolutten, og stemmemottakeren skal på omslagskonvolutten også underskrive og påføre tid og sted for stemmegivningen. Stemmemottaker limer igjen omslagskonvolutten og fører stemmegivningen på liste i velgerens påsyn, jf. § 9-9.

§ 9-9. Stemmemottakeren fører liste over de velgere som avgir stemme hos stemmemottakeren, og sender omslagskonvoluttene på betryggende måte direkte til

valgstyrets leder. Det føres én liste over forhåndsstemmer i eget sokn og en annen liste over forhåndsstemmer som oversendes andre sokn.

§ 9-10. *Valgstyrets* leder eller den *valgstyrets* leder bemyndiger mottar forhåndsstemmene og listen over avgitte stemmer, og fører inn på listen de tilsendte forhåndsstemmer som er avgitt utenfor soknet. Forhåndsstemmene skal nummereres fortløpende på listen, og det samme nummeret settes på omslagskonvolutt.

Når *valgstyret* skal begynne å behandle disse forhåndsstemmene, skal *valgstyrets* leder legge frem den forannevnte listen og alle de forhåndsstemmene som er innført før valgtinget. *Valgstyret* gjennomgår listen over forhåndsstemmer før valgtinget og krysser av i manntallet for godkjente forhåndsstemmegivninger. Listen tas inn i valgboken.

§ 9-11. Velgere som har *spesielle behov* og som ikke fullt ut kan følge fremgangsmåten som er nevnt i §§ 9-7 og 9-8, kan få den nødvendige hjelp av en person som vedkommende selv utpeker. Denne personen må ha fylt 14 år.

§ 9-12. Valgagitasjon er ikke tillatt i det rom der stemmegivningen foregår og i tilstøtende rom.

§ 10. Stemmegivning på valgtinget

§ 10-1. Valgtinget åpnes ved at *valgstyret/stemmestyret* erklærer at stemmegivningen kan ta til.

§ 10-2. På valgtinget kan det ikke reises tvist om stemmerett. Avstemningen er hemmelig og foregår ved personlig fremmøte. Valgagitasjon er ikke tillatt i valglokalet og i tilstøtende rom.

§ 10-3. *Valgstyrets leder* fører inn i valgboken datoene for kunngjøring om utlegging av manntall og valgting, og alt som behandles og avgjøres på valgtinget.

Foregår stemmegivningen på flere steder i soknet, fører stemmestyrets leder det som behandles i anledning valgtinget i en egen rapport. Rapporten tas inn i valgboken.

Blir det innsigelse mot at valget holdes, bokføres innsigelsen og grunnen. *Valgstyret/stemmestyret* avgjør hver innsigelse så snart den er reist og gir opplysninger om klageadgang etter § 12.

Etter at stemmegivningen er avsluttet, kontrollerer *valgstyret/stemmestyret* det som er bokført. *Valgstyrets/stemmestyrets* leder og de tilstedeværende medlemmer skriver under. Dette gjøres hver dag, dersom valgtinget foregår over flere dager.

§ 10-4. Når valgtinget er åpnet, får de velgerne som er innført i manntallet anledning til å stemme etter hvert som de møter frem. Velgere som har *forhåndsstemt* kan ikke avgi stemme.

Fremgangsmåten er slik: Velgeren går til de utlagte stemmesedlene og vises deretter til en del av valglokalet hvor vedkommende usett kan gjøre eventuelle endringer på stemmeseddelen. Stemmeseddelen, samt eventuell stemmeseddel for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet, brettes deretter sammen med teksten inn. Stemmesedlene stemples deretter med et stempel som identifiserer hvilket sokn stemmen(e) er avlagt i, og

det settes ett kryss i manntallet. Velgeren legger så *stemmeseddelen/stemmesedlene, med påført stempel*, i en låst urne.

For velgere som på grunn av *spesielle behov trenger* assistanse ved stemmegivningen, gjelder § 8-11 tilsvarende.

Velger som er ukjent for stemmemottaker, skal legitimere seg.

Foregår stemmegivningen på flere steder i soknet, skal også velgere som ikke står i vedkommende del av manntallet, få adgang til å avgi stemme. Disse skal imidlertid ikke legge stemmeseddelen i valgurnen, men legge den i en stemmesedelkonvolutt og gi den til stemmestyret. Dette skal legge konvolutten i et særskilt omslag, legge *ved opplysninger* om velgerens navn, adresse og fødselsdato, klebe det til, *oppbevare det ubrutt* og gi det til *valgstyret* etter at stemmegivningen er avsluttet.

Også den som er nektet stemmerett etter *valgstyrets* avgjørelse eller av andre grunner ikke er innført i manntallet, skal få adgang til å avgi stemme. Vedkommende skal ikke legge stemmeseddelen i valgurnen, men legge den i en stemmesedelkonvolutt og gi den til *valgstyret/stemmestyret*. Dette skal legge konvolutten i et særskilt omslag, legge *ved opplysninger* om velgerens navn, adresse og fødselsdato, klebe det til og oppbevare det ubrutt *til etter at stemmegivningen er avsluttet*. Foregår stemmegivningen på flere steder i soknet, må stemmestyret se til at dette gis til *valgstyret*.

§ 10-5. Ved flertallsvalg kan velgeren:

- a. gi tilleggsstemme til kandidater på valglisten ved å sette et kryss i ruten til venstre for navnet. Ved opptellingen får da kandidaten(e) to stemmer hver. *Det kan gis tilleggsstemme til opptil tre kandidater.*
- b. tilføye opptil tre navn på *valglisten*. Disse kan ikke gis tilleggsstemme, *verken ved å sette kryss eller ved å gjenta et navn.*
- c. stryke navn på valglisten ved å sette strek over navnet. Disse kandidatene telles ikke. *Det kan strykes inntil tre navn.*

Ved forholdstallsvalg kan velgeren:

- a. gi tilleggsstemme til kandidater på valglisten ved å sette et kryss i ruten til venstre for navnet. Ved opptellingen får kandidaten(e) to stemmer hver. *Det kan gis tilleggsstemme til opptil tre kandidater.*
- b. føre opp inntil tre navn fra andre *valglisten*. Disse kan ikke gis tilleggsstemme, *verken ved å sette kryss eller ved å gjenta et navn.*
- c. stryke navn på valglisten ved å sette strek over navnet. Disse kandidatene telles ikke. *Det kan strykes inntil tre navn.*

§ 10-6. Når den tid som er fastsatt for stemmegivningen er utløpt, og de velgere som da er til stede i valglokalet har fått adgang til å avgi stemme, erklærer *valgstyret/stemmestyret* stemmegivningen for avsluttet. Foregår stemmegivningen over to valgdager, fortsetter den til fastsatt tid neste valgdag. Urnene med stemmesedler og det øvrige valgmateriell skal oppbevares på sikkert sted og under betryggende forsegling frem til stemmegivningen tar til neste valgdag.

Urnene sammen med det øvrige valgmateriell skal etter avsluttet stemmegivning siste valgdag forsegles og bringes til valgstyret for videre behandling.

§ 11. Opptelling, innberetning og kunngjøring

§ 11-1. Opptellingen skal ikke begynne før stemmegivningen er avsluttet i hele soknet. Med mindre *valgstyret* har bestemt noe annet, skjer opptellingen samlet for hele soknet.

§ 11-2. Opptellingen foretas av de personer *valgstyret* har bestemt, og under *valgstyrets* tilsyn.

§ 11-3. *Før opptellingen starter skal stemmeseddelkonvoluttene fra forhåndsstemmingen legges ned i valgurnen for vedkommende krets, jf. § 9-10.*

Valgstyret må også undersøke om de velgere som har stemt utenfor den valgkrets de hører hjemme i, har adgang til å stemme, jf. § 10-4 femte ledd. Hvis dette er i orden, settes et kryss ved navnet i manntallet og stemmeseddelkonvoluttene legges ned i valgurnen for vedkommende krets. I motsatt fall vrakes stemmegivningen og omslaget forvares uåpnet.

Dersom det er avgitt stemmer fra velgere som er nektet stemmerett eller som ikke står i manntallet, jf. § 10-4 siste ledd, må valgstyret vurdere hver enkelt av disse stemmene for seg. De stemmegivninger som godkjennes, noteres i manntallet og stemmeseddelkonvoluttene legges ned i valgurnen for vedkommende krets. I motsatt fall vrakes stemmegivningen og omslaget forvares uåpnet.

§ 11-4. Ved flertallsvalg følger opptellingen følgende prosedyre:

- a. Antall avkryssninger i manntallslisten(e) telles opp.
- b. Valgurnen(e) åpnes. Eventuelle stemmeseddelkonvolutter åpnes, jf. § 11-3. Stemmesedlene stemples og blandes med de øvrige stemmesedlene.
- c. Det totale antall stemmesedler telles opp.
- d. Stemmesedlene ordnes i grupper for urettede og rettede stemmesedler.
- e. De urettede stemmesedlene telles av minst to personer. Hver kandidat gis én stemme pr. urettet stemmeseddel. Antallet føres inn på lister som føres av minst to personer.
- f. Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på stemmesedlene. Kandidater som har fått tilleggsstemmer, får to stemmer hver. *Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene. Tilføyde navn får én stemme hver. Dersom det er tilføyde mer enn tre navn, tas det kun hensyn til de tre øverste navnene. Navn som er strøket, telles ikke (telles som null). Dersom det er strøket mer enn tre navn, tas det kun hensyn til de tre nederste strykningene. Øvrige kandidater får én stemme pr. stemmeseddel. Et medlem av tellekorpset leser opp navnene som har fått tilleggsstemme, tilføyde navn og navn som er strøket. Deretter leveres stemmesedlene til et annet medlem som kontrollerer opplysningene. Minst to personer fører hver sin liste. Disse listene sammenlignes med jevne mellomrom. En stemmeseddel skal forkastes dersom den er merket slik at det går frem hvem velgeren er.*
- g. Ved valgoppgjøret teller en de stemmer som er avgitt på den enkelte kandidat, ved at antall stemmer på urettede og rettede lister summeres for hver kandidat. De kandidater som har fått flest stemmer blir faste medlemmer av menighetsrådet, og de påfølgende kandidater blir varamedlemmer. Hvis flere kandidater har fått like mange stemmer, avgjør rekkefølgen på *nominasjonskomiteens* liste utfallet.

Dersom kandidater som kun har fått stemme gjennom tilføyelse av navn har fått like mange stemmer, avgjøres ved behov rekkefølgen gjennom loddtrekning.

§ 11-5. Ved forholdstallsvalg følges opptellingsprosedyrene i § 11-4 bokstav a til c. Deretter følges følgende prosedyre:

- a. Stemmesedlene ordnes i grupper for hver valgliste. For hver valgliste ordnes stemmesedlene i grupper for urettede og rettede stemmesedler.
- b. De urettede stemmesedlene telles av minst to personer. Antallet føres inn på lister som føres av minst to personer.
- c. Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på *stemmesedlene*. *Kandidater som har fått tilleggsstemme, får to stemmer hver. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene.* Kandidater som er strøket, får ingen stemme. *Dersom det er flere enn tre strykninger, tas det kun hensyn til de tre nederste strykningene.* Øvrige kandidater får én stemme hver. *Navn som er overført fra annen liste, registreres. Dersom det er overført mer enn tre navn, tas det kun hensyn til de tre øverste navnene.* Et medlem av tellekorpset leser opp navnene som har fått tilleggsstemme, navn ført over fra andre lister og navn som er strøket. Deretter leveres stemmesedlene til et annet medlem som kontrollerer opplysningene. Minst to personer fører hver sin liste. Disse listene sammenlignes med jevne mellomrom. En stemmeseddel skal forkastes dersom den er merket slik at det går frem hvem velgeren er, eller ikke har en overskrift som viser hvilken kandidatliste den gjelder.
- d. Deretter beregnes de enkelte listenes listestemmetall. Hver stemmeseddel teller like mange listestemmer som det skal velges medlemmer til menighetsrådet. Ved oppføring av navn fra annen valgliste, trekkes det fra én listestemme pr. navn på valglisten, mens det legges til én listestemme pr. navn på den andre valglisten.
- e. Deretter beregnes kandidatenes personlige stemmer, *jf. bokstav c.*
- f. Ved valgoppgjøret legges listestemmetallet til grunn for mandatfordelingen. Dette skjer i henhold til St. *Laguës metode*. Det innebærer at hver listes stemmetall divideres med 1-3-5-7 osv. Hvert stemmetall skal divideres så mange ganger som det er nødvendig for å finne det antall mandater listen skal ha. Det første mandatet tilfaller den listen som har den største kvotienten. Det andre mandatet tilfaller den listen som har den nest største kvotienten osv. Hvis flere lister har samme kvotient, tilfaller mandatet den av listene som har størst stemmetall. Har de samme stemmetall, avgjøres det ved loddtrekning hvilken liste mandatet skal tilfalle.
- g. Når det er avgjort hvor mange mandater en valgliste skal ha, fordeler valgstyret representantplassene til kandidatene på listen. Kandidatene kåres i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Har flere kandidater fått like mange stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende. Deretter kåres så vidt mulig fem vararepresentanter pr. liste etter den videre rekkefølge i antall mottatte personlige stemmer.

§ 11-6. *Resultatet av valget, det samlede antall stemmeberettigede som har avgitt stemme samt andre relevante data om valget, innberettes elektronisk på den måten Kirkerådet fastsetter. Utskrift av rapport fra elektronisk verktøy tas inn i valgboken, og sendes i kopi til prost.*

Valgboken tas inn som vedlegg til menighetsrådets møtebok og underskrives av samtlige tilstedeværende medlemmer av menighetsrådet.

Valgstyret har ansvar for at det så snart som mulig sendes melding til dem som er valgt.

Innberetning til bispedømmerrådet om valg av menighetsråd skjer gjennom Kirkerådets elektroniske verktøy, jf. første ledd. Valgstyrets leder sørger for at denne innberetningen finner sted i samarbeid med den lokale kirkeadministrasjonen.

§ 11-7. *Valgstyret orienterer menigheten så snart som mulig om resultatet av valget. Resultatet skal kunngjøres slik om foreskrevet i § 2-2 siste punktum.*

§ 11-8. Når det nyvalgte menighetsrådet har konstituert seg, fremstilles medlemmene for menigheten på en av de nærmest følgende søndager.

§ 11-9. Stemmesedlene skal oppbevares på et trygt sted under sikker forvaring til valgperioden er utløpet.

§ 12. Klage over valget

§ 12-1. Klager i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av valget kan inngis til bispedømmerrådet av *biskopen og enhver som er stemmeberettiget ved valget.*

§ 12-2. Klagen må være fremført muntlig *i møte i valgstyret* eller skriftlig være kommet inn til lederen i valgstyret innen sju dager etter valgdagen.

Klage over valgoppgjøret må fremmes innen sju dager etter at valgoppgjøret er offentliggjort av menighetsrådet. Lederen sender snarest mulig klagen til bispedømmerrådet, sammen med de dokumenter som kan antas å ha betydning for saken.

§ 12-3. Bispedømmerrådet kan påby nytt valgoppgjør eller omvalg.

§ 13. Nytt valgoppgjør og eventuelt utfyllingsvalg (suppleringsvalg)

§ 13-1. Blir en plass i menighetsrådet ubesatt etter at varamedlemmene i tilfelle er rykket opp, skal lederen i menighetsrådet underrette bispedømmerrådet, som i så fall kan påby nytt valgoppgjør.

§ 13-2. Dersom det i valgperioden trer endelig ut av menighetsrådet så mange medlemmer og varamedlemmer at menighetsrådet ikke kan bli vedtaksført og forholdet ikke kan avhjelpes ved nytt valgoppgjør, kan bispedømmerrådet samtykke i at det holdes utfyllingsvalg etter nærmere bestemmelser som *bispedømmerrådet* fastsetter.

§ 14. Ikrafttredelse og utfyllende bestemmelser

§ 14-1. Reglene trer i kraft fra *1. januar 2015*. Fra samme tid oppheves *forskrift 15. november 1996 nr. 1448 om regler for valg av menighetsråd.*

§ 14-2. Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å foreta mindre endringer i reglene.

§ 14-3. Kirkerådet kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av valget og utfylling av reglene.

§ 14-4. Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å gjennomføre begrensede forsøk med ulike valgordninger. Kirkerådet fastsetter nærmere vilkår for gjennomføring av slike forsøk.

§ 14-5. *Regler for valg av menighetsråd benyttes av kategorialmenigheter så langt de passer.*

2. Kirkemøtet fastsetter med hjemmel i lov av 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke § 23 annet ledd følgende regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet gjeldende fra 1. januar 2015 (kursiv markerer endringer i forhold til særskilte regler ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet 2011):

Kaptittel 1. Sammensetning og valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 1-1. Sammensetning og valg av bispedømmeråd

(1) *I henhold til kirkeloven § 23 første ledd skal bispedømmerådet bestå av:*

- a. biskopen,
- b. en prest valgt av prestene i bispedømmet,
- c. en lek kirkelig tilsatt valgt av de leke kirkelig tilsatte i bispedømmet og
- d. sju andre leke valgt ved flertalls- eller forholdstallsvalg, hvorav minst fire velges direkte av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer,
- e. en nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd, en lulesamisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd og en sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd.
- f. en representant fra døvemenighetene i Oslo bispedømmeråd.

(2) *Presten og de leke medlemmene velges sammen med et tilsvarende antall varamedlemmer for fire år. Kirkemøtet gir nærmere regler om valget, herunder regler som presiserer hvem som er stemmeberettiget og valgbar etter første ledd bokstavene b, c, d, e og f. Se kirkeloven § 23 annet*

§ 1-2. Kirkemøtets sammensetning

Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og leder av Samisk kirkeråd. Har et medlem forfall, skal varamedlem kalles inn. *Se kirkeloven § 24 første ledd.*

Kaptittel 2. Valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 2-1. Valgråd

Til å styre valgene oppnevner bispedømmerådet i god tid før valget et valgråd på fem medlemmer og to varamedlemmer. *Det bør tilstrebes god aldersfordeling, lik kjønnsfordeling og kirkepolitisk bredde ved oppnevningen.* Daglig leder eller den vedkommende utpeker, er sekretær for valgrådet.

§ 2-2. Fastsetting av valgdager og valgsteder

(1) *Direkte valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (eventuelt direkte valgomgang) faller i tid og sted sammen med valg av menighetsråd, jf. Regler for valg av*

menighetsråd § 3. Dette er også på samme dag(er) som valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre.

(2) I indirekte valgongang ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, finner stemmegivningen sted i menighetsrådsmøte.

(3) Menighetsrådsmøtet hvor stemmegivningen etter annet ledd finner sted, avholdes i tidsrommet mellom 1. og 30. november i valgåret. Stemmene må være kommet valgrådet i hende innen 1. desember.

§ 2-3. Stemmerett og valgbarhet ved valg av leke medlemmer

(1) Stemmerett ved direkte valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (eventuelt direkte valgongang) har de som har stemmerett ved menighetsrådsvalget, og som ikke har stemmerett som prest eller lek kirkelig tilsatt etter §§ 5-2 og 6-2.

(2) Stemmeretten utøves i det soknet hvor vedkommende har stemmerett ved menighetsrådsvalget.

(3) Stemmerett ved indirekte valgongang ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet har de leke medlemmene av menighetsrådet.

(4) Medlem av menighetsrådet med stemmerett som lek kirkelig tilsatt, kan ikke avgi stemme på leke medlemmer. I slike tilfeller innkalles et lekt varamedlem. Prest som sitter i menighetsrådet kan ikke avgi stemme på leke medlemmer.

(5) Valgbar som leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet er enhver som har rett til å stemme ved valget, som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år, og som ikke er valgbar som prest eller som lek kirkelig tilsatt etter §§ 5-2 og 6-2.

(6) Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person har stemmerett eller er valgbar.

§ 2-4. Manntall

(1) Ved direkte valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, legges samme manntall til grunn som ved menighetsrådsvalget.

(2) I manntallet markeres det hvem som har stemmerett som prest eller lek kirkelig tilsatt. Se §§ 5-2 og 6-2. Disse kan ikke avgi stemme ved direkte valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, jf. § 2-3 første ledd.

§ 2-5. Utlegging av manntall og kunngjøring om utlegging

Utlegging av manntall og kunngjøring om utlegging skjer etter bestemmelsene i Regler for valg av menighetsråd § 5.

§ 2-6. Valgform

(1) Valg av leke medlemmer til bispedømmerådet finner sted ved flertalls- eller forholdstallsvalg. Dersom det bare foreligger én godkjent kandidatliste, gjennomføres valget som flertallsvalg. Er det flere kandidatlistene, gjennomføres valget som forholdstallsvalg.

(2) Ved forholdstallsvalg vil gruppen av leke medlemmer bli sammensatt av representanter fra de forskjellige listene, etter det forholdsmessige antall stemmer hver liste får, jf. § 2-16 tredje ledd bokstavene d og f. Ved tilleggsstemme (kumulering), strykning og oppføring av navn fra andre lister vil velgerne også kunne endre rekkefølgen på den enkelte liste, og slik påvirke hvilke personer fra listene som får flest stemmer og dermed velges, jf. § 2-16 tredje ledd bokstavene e og g.

(3) Ved flertallsvalg vil gruppen av leke medlemmer bli sammensatt i rekkefølge ut fra det antall stemmer den enkelte kandidat får. Ved tilleggsstemme (kumulering) og strykning vil velgerne kunne påvirke hvilke personer som får flest stemmer og dermed velges.

(4) Valget kan videre finne sted etter to alternative ordninger:

- a. Sju leke medlemmer velges av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer ved direkte valg.
- b. Fire leke medlemmer velges av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer (direkte valgomgang), mens tre leke medlemmer velges av menighetsrådsmedlemmene i bispedømmet (indirekte valgomgang). Samme kandidatliste(r) benyttes ved begge valgomganger. Representanter som er valgt i den direkte valgomgangen, strykes fra kandidatlisten(e) før den indirekte valgomgangen.

(5) Bispedømmerådene vedtar innen 1. november året før valgåret hvilken ordning som skal benyttes i eget bispedømme.

§ 2-7. Kandidatliste utarbeidet av nominasjonskomité med prostivis representasjon

(1) Valgrådet er ansvarlig for at det velges en nominasjonskomité for nominering av leke medlemmer. Denne komiteen velges på følgende måte:

- a. Nominasjonskomiteen for leke medlemmer består av et lekt medlem fra hvert prosti. Det velges også et varamedlem fra hvert prosti. I tillegg oppnevner bispedømmerådene i de tre nordligste bispedømmene en samisk representant hver til nominasjonskomiteen etter forslag fra Samisk kirkeråd, jf. § 3-2 første ledd. Bispedømmerådene informerer valgrådet og prostene om dette senest innen 1. november året før valgåret.
- b. Begge kjønn skal være representert i nominasjonskomiteen. Dersom nominasjonskomiteen ikke får representasjon av begge kjønn, anses i stedet det varamedlem (ev. den person) av det motsatte kjønn som har fått prosentvis flest stemmer i et prosti, som valgt. Det bør tilstrebes ungdomsrepresentasjon i nominasjonskomiteen.
- c. Medlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
- d. Komiteen velger selv sin leder.

(2) Valgrådet i samarbeid med prosten innkaller menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd innen prostiet til et møte hvor valget av nominasjonskomité finner sted. Møtet finner sted innen 15. desember året før valgåret. Medlem og varamedlem velges med simpelt flertall. Hvert menighetsråd i prostiet har én stemme.

(3) Bispedømmerådet skal i god tid, senest 1. november året før valgåret, sende en oppfordring til menighetsrådene om innen 15. januar å fremme forslag på inntil fire leke kandidater til bispedømmerådet. Menighetsrådene skal samtidig informeres om at de også kan foreslå kandidater til valg av prostiets representant i nominasjonskomiteen, jf. annet ledd.

(4) Menighetsrådet kan foreslå leke kandidater fra hele bispedømmet. Ungdomsråd eller tilsvarende organ bør overfor bispedømmerådet fremme forslag på kandidater. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer dessuten fremme forslag om

en kandidat hver. De som foreslås, skal forespørres av forslagsstiller om de er villige til å la seg nominere.

(5) Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der en setter opp en foreløpig kandidatliste på 18 navn. *Nominasjonskomiteen bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved vanlig flertallsvotering.* Kandidatene føres opp på listen i *prioritert* rekkefølge med angivelse av *fullt* navn, stilling, menighet og alder.

(6) Begge kjønn skal være representert med *minst* 40 prosent. Nominasjonskomiteen skal dessuten ta med kandidater fra forskjellige distrikter og sørge for at listen inneholder en andel kandidater som er under 30 år på minst 20 prosent.

(7) Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. *Valgrådet fastsetter hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene, jf. § 2-10 første ledd.*

(8) Bare personer som er valgbare, kan oppføres på kandidatlisten.

(9) *Medlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes opp på valglisten.*

(10) *Innen 1. mars sender nominasjonskomiteen til valgrådet den foreløpige kandidatlisten med de 18 kandidatene, sammen med en liste over øvrige opplysninger om kandidatene, jf. § 2-10 første ledd.*

(11) *Den foreløpige kandidatlisten kunngjøres av valgrådet innen 8. mars, gjennom pressemelding til eller annonser i regionale medier, gjennom bispedømmets nettsider, ved utsending til menighetsrådene og på annen måte som valgrådet bestemmer.*

§ 2-8. Lister fra andre grupper av forslagsstillere

(1) *Det er anledning også for andre grupper av forslagsstillere å stille kandidatlistene. Denne anledningen kunngjøres slik som foreskrevet i § 2-7 ellefte ledd innen 1. januar i valgåret og sammen med kunngjøringen av den foreløpige kandidatlisten, jf. § 2-7 ellefte ledd.*

(2) *Et forslag til kandidatliste fra andre grupper av forslagsstillere må oppfylle følgende krav:*

- a. *Det skal være kommet inn til valgrådet senest 1. mai i valgåret.*
- b. *Det skal være egenhendig underskrevet av minst 150 stemmeberettigede forslagsstillere.*
- c. *Det skal tydelig angi hvilket valg det gjelder, med navn på det aktuelle bispedømmet samt valgdager, og ha eventuelt navn på gruppen som overskrift, før kandidatenes navn.*
- d. *Det skal angi en tillitsvalgt blant forslagsstillerne som valgrådet kan henvende seg til ved forhandlinger om listeforslaget, jf. sjetted ledd.*
- e. *Det skal ha kandidater oppført med fullt navn og alder, og – i den grad det er ønskelig eller nødvendig for å unngå forveksling – med adresse og yrke/stilling. Kandidatene skal være forespurt om å stå på listen.*
- f. *Det må oppfylle de samme krav til kjønnsbalanse, aldersbalanse og geografisk spredning som nominasjonskomiteens liste, jf. § 2-7 sjetted ledd.*
- g. *Det skal være utfyllt med minst 7 og maksimalt 18 forskjellige navn. Kandidatlisten skal settes opp i tydelig prioritert rekkefølge.*

(3) Som vedlegg til kandidatlisten skal det følge en fortegnelse over kandidatenes fødselsdato, samt kontaktinformasjon til kandidatene. Dersom en kandidat ikke er innført i manntallet som bosatt i bispedømmet, må det foreligge dokumentasjon på at personen vil oppfylle kravene til valgbarhet på valgdagen.

(4) En forslagsstiller kan også stå som kandidat på den samme listen. Et forslag til kandidatliste må derimot ikke ha forslagsstiller eller kandidat felles med andre forslag. Står en forslagsstiller bak flere lister, skal valgrådet pålegge forslagsstilleren innen en bestemt frist å si fra hvilken kandidatliste vedkommende vil stå som forslagsstiller til. Svarer forslagsstilleren ikke, strykes navnet fra listen over forslagsstillere på samtlige lister. Står en kandidat på flere forskjellige lister, skal kandidaten gis et tilsvarende pålegg. Svarer kandidaten ikke, blir navnet stående på den listen som først er kommet inn til valgrådet, men strykes av de andre. Forslagsstillerne bestemmer hvilket navn som skal settes i stedet og om navnet skal settes inn på den tomme plassen eller nederst på listen.

(5) Et innlevert forslag til kandidatliste kan ikke tilbakekalles.

(6) Valgrådet avgjør om forslagene til kandidatlistene skal godkjennes, og undersøker om kandidatene og forslagsstillerne oppfyller de fastsatte vilkår. Valgrådet skal da ved forhandlinger med den tillitsvalgte for listen søke å bringe forslaget i foreskrevet stand.

§ 2-9. Kunngjøring av kandidatlistene, valgform og eventuell supplerende nominasjon

(1) Dersom det foreligger mer enn én godkjent kandidatliste, inkludert nominasjonskomiteens liste, blir det forholdstallsvalg. Dersom det kun foreligger kandidatliste fra nominasjonskomiteen, blir det flertallsvalg.

(2) Kandidatlisten(e) samt valgform kunngjøres så snart som mulig etter 1. mai, slik som foreskrevet i § 2-7 ellefte ledd.

(3) Dersom den eneste listen som foreligger er nominasjonskomiteens liste, åpnes det for supplerende nominasjon til denne listen. Etter kunngjøringen av den foreløpige kandidatlisten, gis det én måneds frist til å fremme supplerende kandidater. Dette kunngjøres sammen med den foreløpige kandidatlisten, jf. annet ledd. Forslagene sendes valgrådet.

(4) Et antall stemmeberettigede kirkemedlemmer i et prosti, minimum 75 fra minst tre ulike sokn, hvorav maksimum 50 prosent av forslagsstillerne kan komme fra ett og samme sokn, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonsrunden. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsperson for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg. For øvrig gjelder bestemmelsene i § 2-8 tredje ledd for supplerende nominasjon tilsvarende som for kandidatlistene.

(5) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige kandidatlisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i forrige ledd er oppfylt.

(6) Etter fristens utløp setter valgrådet opp den endelige kandidatlisten. Supplerende kandidater settes nederst på listen. Rekkefølgen avgjøres ved loddtrekning. Det må tydelig fremgå at de supplerende kandidater ikke er nominasjonskomiteens nederst prioriterte kandidater. Kandidatlisten kunngjøres innen 8. juni, slik som foreskrevet i § 2-7 ellefte ledd.

§ 2-10. Presentasjon av kandidatene

(1) Nominasjonskomiteen utarbeider i forståelse med valgrådet en egen oversikt over kandidatene på *nominasjonskomiteens liste*, der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på kandidatlisten, jf § 2-7 femte ledd, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for de som skal avgi stemme. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål, jf. § 2-7 sjuende ledd. *Valgrådet fastsetter hvilke spørsmål som skal stilles kandidatene.* Kandidatene presenteres også med bilde.

(2) Forslagsstillerne ved den supplerende nominasjonen sender inn tilsvarende opplysninger om sin kandidat. Valgrådet innarbeider disse opplysningene i den samlede presentasjonen av kandidatene.

(3) *I de tilfeller der det innleveres liste(r) fra andre grupper av forslagsstillere, ser valgrådet til at tillitsvalgt for hver liste får mulighet til kort å gjøre rede hva som er samtlende for listens kandidater. Nominasjonskomiteen skal tilsvarende gjøre rede for hvordan nominasjonskomiteens liste er utarbeidet og hvilke krav som er stilt til den. Det gis videre mulighet for at hver forslagsstiller kan gi en presentasjon av kandidatene tilsvarende presentasjonen av nominasjonskomiteens kandidater. Valgrådets spørsmål skal benyttes, jf. første ledd.*

§ 2-11. Stemmesedler og stemmeseddelkonvolutter

(1) *Det lokale valgstyret/stemmestyret sørger for at det til direkte valg (eventuelt direkte valgogang) blir trykt et tilstrekkelig antall stemmesedler til bruk for velgerne i valglokalene, jf. Regler for valg av menighetsråd § 8-4. Stemmesedlenes utforming fastsettes av Kirkerådet. For indirekte valgogang vises det til § 7-1 første ledd.*

(2) *Det lokale valgstyret/stemmestyret sørger også for at det er stemmeseddelkonvolutter til forhåndsstemmegivning samt til bruk på valgtinget når velgere ikke står i manntallet, jf. Regler for valg av menighetsråd § 8-5. Hvilke typer konvolutter som skal benyttes fastsettes av Kirkerådet. For indirekte valgogang vises det til § 7-1 første ledd.*

§ 2-12. Kunngjøring av valget (direkte valgogang)

Tid og sted for direkte valg (*eventuelt direkte valgogang*) kunngjøres på samme tid og på samme måte som menighetsrådsvalget, jf. Regler for valg av menighetsråd § 3-5.

§ 2-13. Forhåndsstemming (direkte valgogang)

Forhåndsstemming ved direkte valg (*eventuelt direkte valgogang*) finner sted etter samme regler som for forhåndsstemming ved menighetsrådsvalget, jf. Regler for valg av menighetsråd § 9. Det benyttes særskilt stemmeseddelkonvolutt ved forhåndsstemming ved direkte valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 2-14. Stemmegivning ved direkte valg(ogang)

(1) For stemmegivning på valgtinget ved direkte valg (*eventuelt direkte valgogang*), følges prosedyrene i Regler for valg av menighetsråd §§10-1 til 10-4, samt § 10-6.

(2) *Ved flertallsvalg kan velgeren:*

- a. *gi tilleggsstemme til kandidater på valglisten ved å sette et kryss i ruten til venstre for navnet. Ved opptellingen får da kandidaten(e) to stemmer hver. Det kan gis tilleggsstemme til opptil tre kandidater.*

- b. *stryke navn på valglisten ved å sette strek over navnet. Disse kandidatene telles ikke. Det kan strykes inntil tre navn.*

(3) *Ved forholdstallsvalg kan velgeren:*

- a. *gi tilleggsstemme til kandidater på valglisten ved å sette et kryss i ruten til venstre for navnet. Ved opptellingen får kandidaten(e) to stemmer hver. Det kan gis tilleggsstemme til opptil tre kandidater.*
- b. *føre opp inntil tre navn fra andre valglistene. Disse kan ikke gis tilleggsstemme, verken ved å sette kryss eller ved å gjenta navnet.*
- c. *stryke navn fra listen ved å sette strek over navnet. Disse kandidatene telles ikke. Det kan strykes inntil tre navn.*

(4) *Påførte navn som ikke allerede står på noen godkjent valgliste tas ikke i betraktning.*

(5) *De avgitte stemmesedler telles. Dette registreres så elektronisk på den måten som Kirkerådet fastsetter.*

(6) *Stemmesedlene sendes eller bringes på forsvarlig vis til valgrådet, slik at de senest er valgrådet i hende innen tre virkedager etter valgdagen. Et signert følgeskriv med angivelse av sokn og antall stemmesedler skal inkluderes i forsendelsen. Dette følgeskrivet hentes ut elektronisk slik Kirkerådet fastsetter.*

§ 2-15. Stemmegivning ved indirekte valgongang

(1) *Stemmegivning ved indirekte valgongang foregår på et menighetsrådsmøte og skal være skriftlig. Hvert enkelt lekt medlem av menighetsrådet avgir stemme.*

(2) *De samme regler for hva velgeren kan gjøre med stemmeseddelen gjelder i indirekte valgongang som i direkte valgongang, jf. § 2-14 andre og tredje ledd, men før stemmegivningen skal de fire som er valgt til medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet ved direkte valgongang være strøket fra valglisten(e), jf. § 2-6 fjerde ledd bokstav b.*

(3) *Hver stemmeseddel legges i en separat nøytral stemmeseddelkonvolutt som lukkes i møtet, og sendes sammen med et følgeskriv i en nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen 1. desember.*

(4) *I følgeskrivet skal det gis opplysninger om navn på menighetsrådet, hvor mange stemmeberettigede som var til stede og hvor mange stemmer som ble avgitt. Følgeskrivet skal signeres.*

§ 2-16. Opptelling

(1) *Valgrådet foretar prøving og opptelling av stemmene.*

(2) *Etter direkte valg (eventuelt direkte valgongang) med flertallsvalg følges følgende prosedyre for kåring av faste medlemmer:*

- a. *Stemmesedlene ordnes i grupper for urettede og rettede stemmesedler.*
- b. *De urettede stemmesedlene telles av minst to personer. Hver kandidat gis én stemme pr. urettet stemmeseddel. Antallet føres inn på lister som føres av minst to personer.*
- c. *Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres endringer velgerne har gjort på stemmesedlene. Kandidater som har fått tilleggsstemmer, får to stemmer hver. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene. Navn som er strøket, telles ikke (telles som null). Dersom det er strøket mer enn tre navn, tas det kun hensyn til de tre*

nederste strykningene. Øvrige kandidater får én stemme pr. stemmeseddel. Det tas ikke hensyn til tilføyde navn. Et medlem av tellekorpset leser opp navnene som har fått tilleggsstemme og navn som er strøket. Deretter leveres stemmesedlene til et annet medlem som kontrollerer opplysningene. Minst to personer fører hver sin liste. Disse listene sammenlignes med jevne mellomrom. En stemmeseddel skal forkastes dersom den er merket slik at det går frem hvem velgeren er.

- d. Ved valgoppgjøret teller en de stemmer som er avgitt på den enkelte kandidat, ved at antall stemmer på urettede og rettede lister summeres for hver kandidat. De kandidater som har fått flest stemmer, blir faste medlemmer. Hvis flere kandidater har fått like mange stemmer, avgjør rekkefølgen på nominasjonskomiteens liste utfallet.

(3) Etter direkte valg (eventuelt direkte valgomgang) med forholdstallsvalg følges følgende prosedyre for kåring av faste medlemmer:

- a. Stemmesedlene ordnes i grupper for hver valgliste. For hver valgliste ordnes stemmesedlene i grupper for urettede og rettede stemmesedler.
- b. De urettede stemmesedlene telles av minst to personer. Antallet føres inn på lister som føres av minst to personer.
- c. Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på stemmesedlene. Kandidater som har fått tilleggsstemme, får to stemmer hver. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene. Kandidater som er strøket, får ingen stemme. Dersom det er flere enn tre strykninger, tas det kun hensyn til de tre nederste strykningene. Øvrige kandidater får én stemme hver. Navn som er overført fra annen liste, registreres. Dersom det er overført mer enn tre navn, tas det hensyn til de tre øverste navnene. Et medlem av tellekorpset leser opp navnene som har fått tilleggsstemme, navn ført over fra andre lister og navn som er strøket. Deretter leveres stemmesedlene til et annet medlem som kontrollerer opplysningene. Minst to personer fører hver sin liste. Disse listene sammenlignes med jevne mellomrom. En stemmeseddel skal forkastes dersom den er merket slik at det går frem hvem velgeren er, eller ikke har en overskrift som viser hvilken kandidatliste den gjelder.
- d. Deretter beregnes de enkelte listenes listestemmetall. Hver stemmeseddel teller like mange listestemmer som det skal velges medlemmer. Ved oppføring av navn fra annen valgliste, trekkes det fra én listestemme pr. navn på valglisten, mens det legges til én listestemme pr. navn på den andre valglisten.
- e. Deretter beregnes kandidatenes personlige stemmer, jf. bokstav c.
- f. Ved valgoppgjøret legges listestemmetallet til grunn for mandatfordelingen som skjer i henhold til St. Laguës metode. Det innebærer at hver listes stemmetall divideres med 1-3-5-7 osv. Hvert stemmetall skal divideres så mange ganger som det er nødvendig for å finne det antall mandater listen skal ha. Det første mandatet tilfaller den listen som har den største kvotienten. Det andre mandatet tilfaller den listen som har den nest største kvotienten osv. Hvis flere lister har samme kvotient, tilfaller mandatet den av listene som har størst stemmetall. Har de samme stemmetall, avgjøres det ved loddtrekning hvilken liste mandatet skal tilfalle.
- g. Når det er avgjort hvor mange mandater en valgliste skal ha, fordeler valgstyret representantplassene til kandidatene på listen. Kandidatene kåres i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Har flere kandidater fått like mange stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.

(4) *I de bispedømmer der valget gjennomføres som en kombinasjon av direkte og indirekte valg, kåres de faste medlemmene fra indirekte runde ut fra samme prosedyre som ved direkte valg, jf. annet og tredje ledd, men uten de kandidater som allerede er valgt i direkte valg.*

(5) *I de bispedømmer der alle leke velges ved direkte valg og der valget gjennomføres som flertallsvalg, kåres de syv varamedlemmer på samme måte som de faste, jf. annet ledd bokstav d.*

(6) *I de bispedømmer der alle leke velges ved direkte valg og der valget gjennomføres som forholdstallsvalg, kåres like mange varamedlemmer fra de forskjellige listene som det er valgt inn faste medlemmer. Dette avgjøres ut fra antallet personstemmer på de forskjellige listene, jf. tredje ledd bokstav g.*

(7) *I de bispedømmer der valget gjennomføres som en kombinasjon av direkte og indirekte valg, utpekes varamedlemmer etter at begge valgomganger er gjennomførte.*

- a. *Der valget er gjennomført ved flertallsvalg, utpekes fire av varamedlemmene ut fra direkte valg og tre av varamedlemmene ut fra indirekte valg. Først kåres til første varamedlem den som står for tur etter den direkte valg og som ikke er valgt til representant i den indirekte valg. Deretter kåres til andre varamedlem den som står for tur etter den indirekte valg. Deretter kåres den som da står for tur etter den direkte valg, og så videre annen hver gang til det er kåret sju varamedlemmer.*
- b. *Der valget er gjennomført ved forholdstallsvalg, skal de valgte kandidater ha vararepresentasjon fra den listen de representerer, samt at det skal tas hensyn til begge valg. Det skal kåres like mange varamedlemmer fra de forskjellige listene som det er valgt inn faste medlemmer. Kåringen skjer på samme måte som i sjette ledd, men annenhver gang kåres den som stod for tur etter direkte runde (og som ikke allerede er valgt) og annenhver gang den som stod for tur etter indirekte runde (og som ikke allerede er valgt) inntil det er kåret like mange varamedlemmer fra listen som det er valgt faste medlemmer.*

(8) *Dersom det ved forholdstallsvalg er en valgliste som får tildelt flere varamedlemsplasser enn det er valgbare kandidater på listen, fordeles det overskytende antall varamedlemsplasser mellom de øvrige listene i henhold til sjette og sjuende ledd.*

Kapittel 3. Valg av representanter for samisk kirkeliv til bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 3-1. Valgråd

Valgrådene i de tre nordligste bispedømmene styrer valget av samiske representanter.

§ 3-2. Nominasjon og valg av representanter for samisk kirkeliv

(1) *I de tre nordligste bispedømmene oppnevner bispedømmerådene en samisk representant og en vararepresentant til nominasjonskomiteen for valg av leke medlemmer, etter forslag fra Samisk kirkeråd. Samisk kirkeråd innhenter forslag til representanter fra menighetsrådene i de to nordligste bispedømmene samt forslag til elektor (valgmenn) for de respektive menighetsråd som skal foreta valget av de nordsamiske og lulesamiske representantene. Nærmere regler for nominasjonsprosessen ved valg av de sørsamiske representantene fastsettes av Kirkerådet etter forslag fra Samisk kirkeråd.*

(2) Bispedømmerådene i de *to* nordligste bispedømmene skal i god tid, senest *1. november året før valgåret*, sende en oppfordring til *samlige menighetsråd i disse bispedømmene* om å fremme forslag på henholdsvis *tre nordsamiske og tre lulesamiske kandidater*, hvorav to leke.

(3) Nominasjonskomiteen for leke bispedømmerådsmedlemmer i de *to* nordligste bispedømmene, skal sette opp en alfabetisk liste på henholdsvis fem nordsamiske og fem lulesamiske kandidater, hvorav minst to leke. Begge kjønn skal være representert med ikke mindre enn 40 prosent. Nominasjonskomiteen skal dessuten ta med kandidater fra forskjellige distrikter og sørge for at listen inneholder kandidater som er under 30 år. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på kandidatlisten. De samiske kandidatene må stå i sametingets valgmanntall eller oppfylle kriteriene for å bli registrert, og *fortrinnsvis* være bosatt i det respektive samiske språkområdet. Medlemmer av nominasjonskomiteen kan *ikke* settes opp på kandidatlisten.

(4) Nominasjonskomiteen i de *to* nordligste bispedømmene sender kandidatliste med forslag til fem samiske kandidater til valgrådet. En kandidat på listen kan ikke samtidig stå som kandidat på andre lister ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Kandidatlisten for nordsamiske og lulesamiske representanter oversendes til de *ti* elektorene for de respektive områdene som er oppnevnt av Samisk kirkeråd til å foreta valget av de nordsamiske og lulesamiske representantene. *Kandidatlisten sendes innen 15. juni*. Nærmere regler for valg av de sørsamiske representantene fastsettes av Kirkerådet etter forslag fra Samisk kirkeråd.

(5) *Som stemmeseddel skal den tilsendte stemmeseddel benyttes. Valget på samiske representanter skjer som postvalg. Hver elektor skal avgi stemme på to kandidater på listen for eget språkområde. Det er ikke anledning til å føre opp andre navn enn de nominerte.*

(6) *Stemmeseddelen legges i nøytral stemmeseddelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.*

(7) *Valgrådet foretar prøving og opptelling av stemmene. En stemmeseddel skal godkjennes dersom den inneholder færre navn enn to. Dersom den inneholder flere navn enn to, skal de siste navn på listen anses som uskrevne. Den kandidat som får flest stemmer, blir medlem av bispedømmerådet og Kirkemøtet, og den påfølgende blir varamedlem. I tilfelle av stemmelikhet avgjøres utfallet ved loddtrekning.*

Kaptittel 4. Valg av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 4-1. Valgråd

Valgrådet i Oslo bispedømme styrer valget av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd.

§ 4-2. Nominasjon og valg av representant for døvemenighetene i Oslo bispedømmeråd

(1) Nominasjonskomiteen for valg av leke medlemmer i Oslo bispedømme er nominasjonskomité for det særskilte valget av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd.

(2) Oslo bispedømmeråd skal i god tid, senest innen *1. november året før valgåret*, sende en oppfordring til samtlige menighetsråd i Døvekirken om å fremme forslag på fire leke

kandidater til det ordinære valget av leke representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dessuten bes menighetsrådene i Døvekirken om å fremme forslag på tre leke medlemmer til det særskilte valget av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd.

(3) Nominasjonskomiteen for det særskilte valget av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd setter opp en liste med fem representanter, *i prioritert rekkefølge*. Begge kjønn skal være representert med ikke mindre enn 40 prosent.

Nominasjonskomiteen skal dessuten ta med kandidater fra forskjellige distrikter og sørge for at listen inneholder kandidater som er under 30 år. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på valglisten. Kandidatene til valg av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd må ha stemmerett i døvemenighetene, jf. Regler om sammensetning og valg til de døvekirkelige organer, og om formene for deres virksomhet § 1. Medlemmer av nominasjonskomiteen kan *ikke* settes opp på kandidatlisten.

(4) Nominasjonskomiteen for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd sender kandidatlisten til valgrådet i Oslo bispedømme. En kandidat på listen for valg til det døvekirkelige valget, kan ikke samtidig stå som kandidat på andre lister ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Kandidatlisten for valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd sendes til menighetsrådene i Døvekirken *innen 15. juni*.

(5) Ved valg av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet, avgir hvert enkelt medlem av døvemenighetenes menighetsråd stemme på to forskjellige kandidater. Avstemningen foregår på et menighetsrådsmøte og skal være skriftlig. *Som stemmeseddel skal den tilsendte stemmeseddel benyttes. Det er ikke anledning til å føre opp andre navn enn de nominerte.*

(6) *Hver stemmeseddel legges i separat nøytral stemmeseddelkonvolutt som lukkes i møtet, og sendes sammen med et følgeskriv i en nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.*

(7) *I følgeskrivet skal det gis opplysninger om navn på menighetsrådet, hvor mange stemmeberettigede som var til stede og hvor mange stemmer som ble avgitt. Følgeskrivet skal signeres.*

(8) *Valgrådet foretar prøving og opptelling av stemmene. En stemmeseddel skal godkjennes dersom den inneholder færre navn enn to. Dersom den inneholder flere navn enn to, skal de siste navn på listen anses som uskrevne. Den kandidat som får flest stemmer, blir medlem av bispedømmerådet og Kirkemøtet, og den påfølgende blir varamedlem. I tilfelle av stemmelikhet avgjøres utfallet ut fra nominasjonskomiteens prioritering.*

Kaptittel 5. Valg av prest til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 5-1. Nominasjon og valg av prest til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Nominasjonskomiteen for prestene består av en prest fra hvert prosti som velges av prostiets prester på et møte som valgrådet i samarbeid med prosten innkaller til. Møtet avholdes innen *15. desember året før valgåret*. Det velges ett medlem og ett varamedlem fra hvert prosti. Det bør tilstrebes representasjon av *ynge prester samt* at begge kjønn er representert. Medlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i

nominasjonskomiteen. Komiteen velger selv sin leder. Bispedømmerådet informerer valgrådet og prostene om dette senest *1. november året før valgåret*.

(2) Bispedømmerådet skal i god tid, *senest 1. november i året før valgåret*, sende en oppfordring til prestene i *fast* offentlig kirkelig prestestilling i bispedømmet om innen *15. januar* å fremme forslag til geistlig medlem av bispedømmerådet. Oslo bispedømmeråd skal sende en oppfordring til samtlige prester i Døvekirken om å fremme forslag til geistlig medlem. De som foreslås skal forespørres om de er villige til å la seg nominere. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer dessuten fremme forslag om én kandidat hver.

(3) Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der den setter opp en foreløpig kandidatliste på fem kandidater. *Nominasjonskomiteen bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved vanlig flertallsvotering.* Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder. Begge kjønn skal være representert. Nominasjonskomiteen skal dessuten ta med kandidater fra forskjellige distrikter og om mulig sørge for at listen inneholder minst én kandidat under 30 år. Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare kan oppføres på kandidatlisten. Medlemmer av nominasjonskomiteen kan *ikke* settes opp på kandidatlisten. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på kandidatlisten.

(4) Nominasjonskomiteen utarbeider i forståelse med valgrådet en egen oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på kandidatlisten, jf. tredje ledd, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for de som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. *Valgrådets spørsmål til de leke kandidatene bør benyttes, jf. § 2-7 sjuende ledd.*

(5) Nominasjonskomiteen sender kandidatlisten med de fem kandidatene til valgrådet innen *1. mars*, sammen med en liste over øvrige opplysninger om kandidatene. Kandidatlisten *kunngjøres* samtidig, *slik som foreskrevet i § 2-7 ellefte ledd*. Etter at nominasjonskomiteens foreløpige kandidatliste er offentliggjort, gis det *to måneders* frist med anledning til å fremme supplerende kandidater. Forslagene sendes valgrådet.

(6) *Stemmeberettigede prester i bispedømmet, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to prostier*, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsperson for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.

(7) Forslag *til* kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige kandidatlisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i forrige ledd er oppfylt.

(8) Valgrådet setter opp den endelige kandidatlisten innen *8. mai* og sørger for at kandidatlisten/stemmeseddelen blir mangfoldiggjort og sendt prestene i offentlig kirkelig prestestilling i bispedømmet, herunder for Oslo bispedømmes del prester i Døvekirken,

innen 15. juni sammen med en egen presentasjon av kandidatene, jf. fjerde ledd, og med angivelse av frist for innsending av stemmesedler, jf. tiende ledd.

(9) Som stemmeseddel skal *den tilsendte stemmeseddel benyttes*. Valget finner sted som flertallsvalg. *Velgeren avgir stemme ved å skrive navn på inntil to valgbare personer. Det er ikke anledning til å føre opp andre navn enn de nominerte.*

(10) Stemmeseddelen legges i *nøytral* stemmeseddelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i *nøytral* omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen *valgdagen for direkte valg av leke representanter*. Stemmesedler fra flere prester i en menighet kan legges sammen i *en nøytral* omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.

(11) Valgrådet foretar prøving og opptelling av stemmene. En stemmeseddel skal godkjennes dersom den inneholder *færre navn enn to*. *Dersom den inneholder flere navn enn to, skal de siste navn på listen anses som uskrevne. Den kandidat som får flest stemmer, blir medlem av bispedømmerådet og Kirkemøtet, og den påfølgende blir varamedlem. I tilfelle av stemmelikhet avgjøres utfallet ved loddtrekning.*

§ 5-2. Om stemmerett og valgbarhet

(1) Enhver ordinert prest som tjenestegjør i en fast offentlig kirkelig prestestilling i bispedømmet er valgbar og har forslags- og stemmerett på den geistlige representant i bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dette gjelder institusjonsprester, sykehusprester, studentprester, feltprester, menighetsprester og vikarprester som er tilsatt av offentlig (kirkelig, statlig, fylkeskommunal eller kommunal) myndighet. Døveprestene er valgbare og har forslags- og stemmerett på geistlig medlem til Oslo bispedømmeråd. Ordinerte prester tilsatt i prestestilling av private organer, organisasjoner, stiftelser og lignende faller utenfor, likeså prestevikarer. Ordinert prest ved bispedømmekontoret er ikke valgbar, men har forslags- og stemmerett. Ordinert prest ved de sentralkirkelige råd er ikke valgbar, og har ikke forslags- og stemmerett ved valg av prest.

(2) Ved permisjon *med varighet* under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være den som vikarierer i stillingen som deltar i *valget* av nominasjonskomité, jf. § 5-1 første ledd, og som har forslags- og stemmerett, jf. § 5-1 annet og niende ledd, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

(3) *Stemmerett ved valg av prest til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet utøves i det bispedømmet der den stemmeberettigede er tilsatt.*

(4) Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person har stemmerett eller er valgbar

Kaptittel 6. Valg av lek kirkelig tilsatt medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 6-1. Nominasjon og valg av lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet

(1) Nominasjonskomiteen for kirkelig tilsatte består av en kirkelig tilsatt fra hvert prosti som velges av de kirkelige tilsatte i prostiet på et møte som valgrådet i samarbeid med kirkevergen ved prostesetet innkaller til. Møtet avholdes innen 15. desember året før *valgåret*. Det velges et medlem og et varamedlem fra hvert prosti. Det bør tilstrebes ungdomsrepresentasjon og at begge kjønn er representert. Medlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen. Komiteen

velger selv sin leder. Bispedømmerrådet informerer valgrådet, prostene og kirkevergene om dette senest *1. november året før valgåret*.

(2) Der tungtveiende grunner tilsier at det ikke er mulig å gjennomføre valgmøte, kan valgrådet gi dispensasjon. I slike tilfeller skal følgende prosedyre følges:

- a. Kirkevergen ved prostesetet sammenkaller en representant fra hver yrkesgruppe til et møte hvor det oppstilles en eller flere kandidater til nominasjonskomiteen. Representantene utpekes etter forslag fra de tillitsvalgte for yrkesgruppene. En bør forsøke å få med representanter for ulike sokn i prostiet.
- b. *Forslaget/forslagene* sendes ut på avstemning blant de stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i prostiet. Avstemningen finner sted på e-post innen fristen for avholdelse av valgmøte.

(3) Bispedømmerrådet skal i god tid, senest *1. november året før valgåret*, sende en oppfordring til de leke kirkelig tilsatte i bispedømmet om innen *15. januar* å fremme forslag til lek kirkelig tilsatt medlem av bispedømmerrådet. Oslo bispedømmerråd skal sende en oppfordring til de leke kirkelig tilsatte i Døvekirken om å fremme forslag til lek kirkelig tilsatt medlem. De som foreslås skal forespørres om de er villige til å la seg nominere. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer dessuten fremme forslag om én kandidat hver.

(4) Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der den setter opp en foreløpig kandidatliste på fem kandidater. *Nominasjonskomiteen bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved vanlig flertallsvotering.* Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder. Begge kjønn skal være representert. Nominasjonskomiteen skal dessuten ta med kandidater fra forskjellige distrikter og tjenestekategorier og sørge for at listen om mulig inneholder minst én kandidat under 30 år. Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare kan oppføres på kandidatlisten. Medlemmer av nominasjonskomiteen kan *ikke* settes opp på kandidatlisten. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på kandidatlisten.

(5) Nominasjonskomiteen utarbeider i forståelse med valgrådet en egen oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på kandidatlisten, jf. fjerde ledd, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for de som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. *Valgrådets spørsmål til de leke kandidatene bør benyttes, jf. § 2-7 sjuende ledd.*

(6) Nominasjonskomiteen sender kandidatlisten med de fem kandidatene til valgrådet innen *1. mars*, sammen med en liste over øvrige opplysninger om kandidatene. Kandidatlisten *kunngjøres* samtidig, slik som foreskrevet i § 2-7 ellefte ledd. Etter at nominasjonskomiteens foreløpige kandidatliste er offentliggjort, gis det to måneds frist med anledning til å fremme supplerende kandidater. Forslagene sendes valgrådet.

(7) *Stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to prostier*, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge

underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsperson for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.

(8) Forslag *til* kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige kandidatlisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i forrige ledd er oppfylt.

(9) Valgrådet setter opp den endelige kandidatlisten innen 8. mai og sørger for at kandidatlisten/stemmeseddelen blir mangfoldiggjort og sendt samtlige stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, herunder for Oslo bispedømmes del leke kirkelig tilsatte i Døvekirken, innen 15. juni sammen med en egen presentasjon av kandidatene, jf. femte ledd, og med angivelse av frist for innsending av stemmesedler, jf. *ellefte ledd*.

(10) Som stemmeseddel skal *den tilsendte stemmeseddel benyttes*. Valget finner sted som *flertallsvalg*. *Velgeren avgir stemme ved å skrive navn på inntil to valgbare personer. Det er ikke anledning til å føre opp andre navn enn de nominerte.*

(11) Stemmeseddelen legges i *nøytral* stemmeseddelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i *nøytral* omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen *valgdagen for direkte valg av leke representanter*. Stemmesedler fra leke kirkelig tilsatte i en menighet kan legges sammen i *en nøytral* omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.

(12) Valgrådet foretar prøving og opptelling av stemmene. En stemmeseddel skal godkjennes dersom den inneholder *færre navn enn to*. *Dersom den inneholder flere navn enn to, skal de siste navn på listen anses som uskrevne. Den kandidat som får flest stemmer, blir medlem av bispedømmerådet og Kirkemøtet, og den påfølgende blir varamedlem. I tilfelle av stemmelikhet avgjøres utfallet ved loddtrekning.*

§ 6-2. Om stemmerett og valgbarhet

(1) Med "lek kirkelig tilsatt" menes i disse regler enhver person som er tilsatt av kirkelig fellestråd, menighetsråd eller bispedømmeråd i en lek kirkelig stilling på minst 15 timer i uken. Lek kirkelig tilsatt i Døvekirken er valgbar og har forslags- og stemmerett på lek kirkelig tilsatt til Oslo bispedømmeråd. Daglig leder av bispedømmerådet og andre leke kirkelig tilsatte ved bispedømmekontoret er ikke valgbar, men har forslags- og stemmerett. Lek tilsatt ved de sentralkirkelige råd er ikke valgbar, og har ikke forslags- og stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt.

(2) Ved permisjon *med varighet* under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være den som vikarierer i stillingen som deltar i *valget* av nominasjonskomité, jf. § 6-1 første ledd, og som har forslags- og stemmerett, jf. §§ 6-1 tredje og tiende ledd, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

(3) *Stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet utøves i det bispedømmet der den stemmeberettigede er tilsatt.*

(4) Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person har stemmerett eller er valgbar.

Kaptittel 7. Felles bestemmelser

§ 7-1. Forskjellige felles bestemmelser

(1) Bispedømmerådet sørger for *utsendelse av stemmesedler til* de stemmeberettigede ved indirekte valg av leke medlemmer, valg av representanter for samisk kirkeliv og døvemenighetene og valg av prest og lek kirkelig tilsatt.

- (2) Valgrådet meddeler utfallet av stemmegivningen til bispedømmerådet, som fører resultatet inn i bispedømmerådets møtebok og *kunngjør* valgresultatet omgående, *slik som foreskrevet i § 2-7 ellevte ledd*. Frist for innberetning av *valgresultatet fra indirekte omgang ved valg av leke representanter er én uke etter frist for innlevering av stemmer*. *Frist for innberetning av resultatet fra alle de øvrige valg er ti kalenderdager etter den offisielle valgdagen*.
- (3) Bispedømmerådet sender uten opphold melding om valget til dem som er valgt og utskrift av møteboken til Kirkerådet.
- (4) Stemmesedlene skal oppbevares på et trygt sted under sikker forvaring til valgperioden er utløpet.
- (5) For uttreden av bispedømmeråd og Kirkemøtet gjelder reglene i kirkeloven § 7 tilsvarende.
- (6) Klager i anledning av valget og forberedelsen av det samt over valgoppgjøret, kan *inngis av biskopen og enhver som er stemmeberettiget ved valget*. *Klage i anledning valget må være fremmet for valgrådet innen sju dager etter valgets/valgomgangens avslutning*. Klage over valgoppgjøret må være fremmet for valgrådet innen sju dager etter at valgresultatet offentliggjøres. Klager sendes Kirkerådet som kan påby nytt valgoppgjør eller omvalg.
- (7) Blir en plass i bispedømmerådet og Kirkemøtet ubesatt etter at varamedlemmene i vedkommende kategori i tilfelle er rykket opp, skal lederen i bispedømmerådet underrette Kirkerådet, som i så fall kan påby nytt valgoppgjør.
- (8) Dersom det i valgperioden trer endelig ut av bispedømmerådet og Kirkemøtet så mange medlemmer og varamedlemmer at bispedømmerådet ikke kan bli vedtaksført og forholdet ikke kan avhjelpest ved nytt valgoppgjør, kan Kirkerådet samtykke i at det holdes utfyllingsvalg etter nærmere bestemmelser som Kirkerådet *fastsetter*.

§ 7-2. Ikrafttredelse og utfyllende bestemmelser

- (1) *Reglene trer i kraft fra 1. januar 2015. Fra samme tid oppheves forskrift 15. november 1996 nr. 1451 om regler for valg av bispedømmeråd.*
- (2) Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i valgreglene og til å gi utfyllende bestemmelser om reglene, herunder bestemmelser om formene for nominasjonskomiteens arbeid, om manntall og utlegging av manntall, om utsendelse av valgkort og om valg av sørsamisk representant.
- (3) Kirkerådet har myndighet til å gjennomføre andre forsøk med valgordningene. Kirkerådet setter nærmere vilkår for gjennomføringen av slike forsøk. Ved utforming av forsøk og prøveordninger gis Kirkerådet myndighet til å fravike bestemmelsene her.

3. Kirkemøtet vedtar følgende endringer i Regler om formene for bispedømmerådets virksomhet:

Nytt første punkt under § 1. Konstituering:

1. Bispedømmerådet trer i funksjon 1. januar året etter valgåret. Valgperioden strekker seg til og med 31. desember i valgperiodens siste år.

Tidligere § 1 punkt én og to blir § 1 punkt to og tre.

Saksorientering

1. Bakgrunn

1.1 Endrede lovbestemmelser om kirkelige valg

1.1.1 Kirkeforliket, demokratireformen og grunnlovsendringene

Kirkeforliket av 10. april 2008 mellom de syv politiske partiene som var representert på Stortinget, ledet fram til grunnlovsendringene 21. mai 2012 vedrørende statskirkeordningen. Dette forliket inneholdt blant annet gjennomføring av en demokratireform. Denne ble gjennomført i årene 2008-2011. Det siste punktet i gjennomføringen av forliket var behandlingen av spørsmålet om nye valgordninger for Den norske kirke. Stortinget gjorde derfor et anmodningsvedtak hvor Stortinget ba regjeringen «på bakgrunn av Den norske kirkes behandling av forslag til valgordning, komme tilbake til Stortinget med egen sak om ny valgordning for Den norske kirke i løpet av våren 2013».

1.1.2 Departementets høringsprosess og Kirkerådets høringsprosess

Departementet sendte brev til Kirkerådet 11. september 2012 med forslag til endringer i kirkelovens regler om valg. Departementet anmodet Kirkerådet om å gjennomføre en særskilt høring blant de kirkelige instansene om saken. I møte 27.-28. september 2012 (sak KR 34/12) sluttet Kirkerådet seg til dette opplegget og ga uttrykk for forståelse for at det av tidsmessige grunner ikke ville være mulig å forelegge departementets lovforslag for Kirkemøtet før en lovproposisjon skulle fremmes for behandling i Stortinget. Kirkerådet la derfor til rette for at Kirkemøtet i sitt møte i april 2013 kunne uttale seg om lovproposisjonen.

Forslag om endringer i kirkeloven og i nærmere regler for de kirkelige valgene ble av Kirkerådet sendt på høring til bispedømmerådene samt 23 fellelsråd høsten 2012. Et høringssammendrag ble lagt fram for Kirkerådet, som behandlet saken på sitt møte 6. desember 2012 (sak KR 50/12). Kirkerådet ga i hovedsak sin tilslutning til departementets forslag til lovendringer.

1.1.3 Prop. 78 L

15. mars 2013 ble Prop. 78 L *Endringer i kirkeloven* fremlagt og godkjent i statsråd. Denne inneholdt forslag til endringer i kirkeloven i flere paragrafer knyttet til kirkelige valg. Denne bygget på kirkeforlikets føringer, demokratireformens erfaringer samt resultatet fra høringen.

Angående **valgform og sammensetning av bispedømmeråd og Kirkemøtet**, mente departementet at forslagene som ble sendt ut på høring i hovedsak burde fastholdes. Allerede i brev av 11. september 2012 hadde departementet lagt til grunn at det var en bred enighet om at preferansevalgordningen ikke hadde fungert tilfredsstillende, og tatt til orde for en forenkling ved å gjøre regler for bispedømmerådvalg og regler for menighetsrådvalg så likeartede som mulig. Departementet foreslo derfor en lovfesting

av at de sju leke i bispedømmerådet skulle velges ved flertalls- eller forholdstallsvalg, og at minst fire av disse skulle velges ved direkte valg. Departementet la til grunn at Kirkemøtet ikke måtte fastsette urimelige krav til alternative lister, og tydeliggjorde også at flertallsvalg kun skulle benyttes dersom det ikke ble fremsatt alternative lister. Departementet utelukket imidlertid ikke enhver form for preferansevalg i tilfeller der det ikke fremsettes alternative lister. Videre var departementet opptatt av at lovbestemmelsen ikke burde utformes slik at den ville forutsette en bestemt råds- eller utvalgsstruktur under Kirkemøtet. Det ble derfor foreslått ikke å fastsette i loven at det ene medlemmet av Kirkemøtet utover bispedømmerådene skulle være leder av Samisk kirkeråd, på tross av at departementet støttet Kirkerådets forslag på dette punkt.

Angående **samtidighet og nærlokalisering med valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre**, viste departementet til kirkeforlikets forutsetning om at demokratireformen blant annet skulle inneholde kirkevalg samtidig med offentlige valg. Forslaget til lovbestemmelse om at kirkelige valg skal avholdes på samme sted og tid som andre offentlige valg, mente departementet kunne begrunnes i Den norske kirkes særskilte forhold (de historiske forutsetningene og Den norske kirkes særskilte stilling i det norske samfunnet). Departementet la også vekt på at forslaget hadde tilslutning fra de kirkelige organene og mente at dette ikke ville innebære en usaklig forskjellsbehandling av tros- og livssynssamfunn. Departementet forutsatte at samtidighet og nærlokalisering ville ivaretas uten å forstyrre eller påvirke gjennomføringen av stortings- eller kommunestyrevalget. Departementet åpnet for en lovformulering som ikke utelukker at kirkevalg legges samtidig med valg til Stortinget istedenfor valg til fylkesting og kommunestyre, men påpekte at en eventuell omlegging vil ha en kostnadsside som forutsetter Stortingets medvirkning.

Departementet la til grunn at selv om lovbestemmelsen forutsetter at valg til menighetsrådet og direkte valg av leke medlemmer til bispedømmerådet avholdes på samme tid og sted, så kan Kirkemøtet i medhold av kirkeloven § 6 første ledd og § 23 annet ledd selv fastsette nærmere bestemmelser om valget skal avholdes på en eller flere dager, om åpningstider for valglokaler og om forhåndsstemmegivning. Det ble også understreket at bestemmelsen ikke er til hinder for at velgere kan avgi stemme i andre lokaler i tillegg, for eksempel i kirkehuset etter gudstjenestens slutt.

Angående økonomiske og administrative konsekvenser, var departementet av den mening at de foreslåtte lovendringene ikke ga behov for noen ny gjennomgang, og det ble lagt til grunn at utgiftene knyttet til gjennomføringen av kirkevalg senere år ville dekkes innenfor tilsvarende økonomiske rammer som for kirkevalgene i 2009 og 2011.

1.1.4 Kirkemøtet 2013 – Om endringer i kirkeloven

Prop. 78 L ble behandlet på Kirkemøtet 2013 (sak KM 4/13 *Forslag til endringer i kirkeloven*), og følgende vedtak ble gjort:

Kirkemøtet har følgende synspunkter på Prop. 78 L til Stortingets behandling av endringer i kirkeloven:

1. Kirkemøtet legger vekt på at demokratireformen i Den norske kirke fullføres slik at kirkens organer får en sterk demokratisk legitimitet og forankring hos kirkemedlemmene, med etablering av reelle valgmuligheter, økt bruk av direktevalg, og kirkevalg samtidig med offentlige valg, i tråd med kirkeforliket mellom de politiske partiene på Stortinget 10. april 2008.
2. På denne bakgrunn støtter Kirkemøtet forslagene i Prop. 78 L til endringer i kirkeloven:
(...)
Forslagene følger i vesentlig grad Kirkerådets anbefalinger.
3. Kirkemøtet merker seg departementets vurderinger (3.2.3 i proposisjonen) om valgform ved valg til bispedømmeråd. Framtidige kirkemøter må kunne vurdere hvilken form for flertalls- eller forholdstallsvalg som best sikrer intensjonen i demokratireformen, herunder også bruk av preferansevalg.
4. Kirkemøtet ønsker at det skal kunne stilles flere lister fra og med kirkevalget i 2015.
5. Kirkemøtet viser til Kirkerådets høringssvar til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet av 14.12.2012.
6. Kirkemøtet går inn for en permanent kirkelig stemmerettsalder på 15 år. Kirkemøtet ber derfor Stortinget vurdere om det er mulig nå å lovfeste kirkelig stemmerett for medlemmer av Den norske kirke som senest i det år det stemmes vil ha fylt 15 år.

Kirkemøtet sluttet seg med dette til forslaget om lovendringer i Prop. 78 L, og også i all hovedsak til de vurderinger som proposisjonen inneholdt. Punkt 6 i vedtaket innebar derimot noe nytt. Kirkeloven § 4 første ledd var foreslått endret i tråd med at straffeloven var endret. Endringen gjaldt kun opphevelsen av bestemmelsen om ikke å være fradømt stemmerett i offentlige anliggender for å ha kirkelig stemmerett. Kirkeloven § 4 første ledd hadde også en bestemmelse om at kirkemedlemmer har stemmerett fra det året de fyller 18 år. Denne bestemmelsen hadde ikke vært foreslått endret i det foreliggende forslaget til lovendring. På Kirkemøtet var det bred enighet om å gjøre 15 år som stemmerettsalder permanent, og det var derfor ønske om å få vurdert om det var grunnlag for å endre stemmerettsalder i kirkeloven § 4 til 15 år allerede i den pågående lovendringsprosessen.

1.1.5 Kirke-, utdannings- og forskningskomiteens behandling

Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen kom med sin innstilling 28. mai 2013 (Innst. 363 L (2012-2013)). Komiteen så det som verdifullt at endringene i kirkeloven så ut til å være i tråd med kirkens egne ønsker. Komiteen ga videre en positiv beskrivelse av Kirkemøtets behandling av saken, og uttrykte stor forståelse for at det fortsatt er ordninger som må prøves ut, evalueres og justeres. Komiteen berømmet også Kirkemøtet for at de åpnet for gode demokratiske prosesser for nominasjon og listeforslag, og særlig

for at kravet til å fremme alternative lister ble senket i forhold til tidligere forslag. Komiteen fulgte også opp Kirkemøtets henstilling om å lovfeste stemmerettsalder på 15 år. Komiteen uttalte at dette ville være et riktig og positivt tiltak i demokratiprosessen i Den norske kirke, og komiteen mente det var riktig å ta dette inn i lovverket siden § 4 (om stemmerett) allerede var til behandling.

Komiteens flertall (alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet) anså demokratireformen som tilfredsstillende oppfylt fra Den norske kirkes side. Komiteen minnet også om at den i Innst. 292 L (2011-2012), avgitt i mai 2012, hadde gjort en liknende vurdering. Komiteens medlem fra Senterpartiet mente at demokratireformen ikke hadde gitt de ønskede resultater. Dette medlem ønsket derfor en lovfesting av forholdstallsvalg som hovedregel ved de kirkelige valg, og også en lovfesting av at alle sju leke representanter skulle velges ved direkte valg.

Komiteens forslag til lovendringer var i all hovedsak lik forslaget i Prop. 78 L, med de nødvendige tillegg for å lovfeste 15 års stemmerettsalder.

1.1.6 Stortingets behandling

Saken ble behandlet på Stortinget 7. juni 2013. Debatten var i stor grad preget av positive kommentarer til den prosessen som var i ferd med å bli ferdigstilt, og med forskjellige visjoner for videre fremdrift. Et medlem fra Senterpartiet uttrykte imidlertid bekymring for det foreliggende forslaget, og fremmet forslag i tråd med Senterpartiets merknad i innstillingen fra komiteen. På vegne av Senterpartiet fremmet dette medlemmet forslag om at § 23 første ledd bokstav d skulle lyde «sju andre leke valgt direkte av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer, som hovedregel ved forholdstallsvalg». Forslaget ble med 94 mot 7 stemmer ikke bifalt. Komiteens innstilling ble så enstemmig bifalt. Det endelige lovvedtaket ble som følger:

I Stortingets møte 7. juni 2013 ble det gjort slikt **vedtak til lov om endringer i kirkeloven**

I

I lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 4 overskriften skal lyde:

§ 4 *Stemmerett og valg*

§ 4 første ledd skal lyde:

Hvert medlem av Den norske kirke som bor i soknet og som senest i det år det stemmes vil ha fylt 15 år, *har* kirkelig stemmerett.

§ 4 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre.

Nåværende § 4 fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 6 tredje ledd skal lyde:

Valgbar til menighetsråd og pliktig til å ta imot valg, er den som har rett til å stemme ved valget og som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år.

§ 23 første ledd bokstav d skal lyde:

d) sju andre leke valgt ved flertalls- eller forholdstallsvalg, hvorav minst fire velges direkte av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer,

§ 23 andre ledd første punktum skal lyde:

Presten og de leke medlemmene velges sammen med et tilsvarende antall varamedlemmer for fire år.

§ 24 første ledd første punktum skal lyde:

Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og ett medlem valgt etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet.

§ 24 sjuende ledd første punktum skal lyde:

Kirkemøtet kan uten hinder av bestemmelsene i loven her godkjenne forsøk med valgperiode på to år og direkte valg til kirkelig fellesråd og bispedømmeråd.

§ 24 åttende ledd oppheves.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Lovvedtaket ble sanksjonert av Kongen 21. juni 2013 som lov nr. 76. Lovendringen trådte i kraft 1. januar 2014.

1.2 Kirkelig prosess frem mot valgeregler på bakgrunn av nye lovbestemmelser

Parallelt med prosessen frem mot endrede lovbestemmelser om kirkelige valg, har besluttede kirkelige organer også tatt stilling til spørsmål som inngår i de forhold som Kirkemøtet selv har hjemmel til å vedta. Del 1.2 tar for seg utredninger og de vedtak som er gjort i besluttede organer der dette har betydning for de valgeregler som nå skal fastsettes.

1.2.1 Kirkemøtet 2012

Kirkemøtet 2012 drøftet evalueringen av demokratireformen (sak KM 12/12). Punkt 4-6 i vedtaket beskriver ønsket prosess frem mot nye valgeregler:

4. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet om å utarbeide framlegg til reviderte valreglar før neste kyrkjeval i 2015. Dette må leggjast fram for Kyrkjemøtet seinast i 2014. Det er særskilt viktig å etablere ei betre ordning for val til bispedømmeråd og Kyrkjemøte. Ordninga med preferanseval har ikkje fungert tilfredsstillande. Valordninga må vere enklare for veljaren og gje veljaren reelle valalternativ.

5. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet om å arbeide vidare med planar og system for kommunikasjon kring kyrkjevala. Kyrkjemøtet vil framheve at valkortet, ei personleg utsending til alle røysteføre kyrkjemedlemmer, har vist seg som eit effektivt og målretta kommunikasjonstiltak. Kyrkjemøtet meiner det er rom for forbetringar særleg når det gjeld tiltak for å gjere kandidatane kjende for veljarane, og for kunngjering av valresultatet snarast råd.
6. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet i samarbeid med Samisk kyrkjeråd om å utarbeide framlegg til ei betre ordning ved val på samiske representantar til bispedømmeråd og Kyrkjemøtet. Kyrkjerådet og Samisk kyrkjeråd vert óg bedne om å følgje opp Strategiplan for samisk kyrkjeliv når det gjeld samiskkyrkjeleg demokrati (pkt. 5.17).

1.2.2 Behandling i kirkelige råd høsten 2012

Proessen høsten 2012 har det allerede vært vist til i punkt 1.1.2. I departementets brev av 11. september 2012, ble Kirkerådet anmodet om å ta med i høringen også det som angår øvrige momenter i valgordningen, utover forslag til lovendringer. I høringsrunden som ble gjennomført høsten 2012 etter vedtak i Kirkerådet i september 2012 (sak KR 34/12), ble det i tillegg til spørsmål knyttet til endringer i kirkeloven også spurt om endringer i valg- og nominasjonsordningen til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Saken var igjen oppe til behandling i Kirkerådet i desember 2012 (sak KR 50/12) med sammendrag av høringssvarene. Følgende forslag ble lagt frem for Kirkerådet:

På bakgrunn av høringen foreslår Kirkerådet følgende endringer i nominasjonsordningen:

- Høring til menighetsrådene på et foreløpig listeforslag innføres som ledd i nominasjonsprosessen.
- Kandidatlisten skal være prioritert.
- Ordningen med supplerende nominasjon videreføres. Antall forslagsstillere foreslås satt til minimum 75 (i 2011: 100) stemmeberettigede medlemmer fra minst tre ulike sokn innenfor bispedømmet (i 2011: fra ett prosti). Maksimum 50 % av forslagsstillerne kan komme fra ett og samme sokn.

Kirkerådet foreslår videre:

- Valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet gjennomføres enten som flertallsvalg med prioritert kandidatliste eller som forholdstallsvalg.
- Det avholdes en konsultasjon med valgekspert og representasjon fra Kirkerådet og bispedømmerådene for å vurdere spørsmål knyttet til opptellingsmåte ved flertallsvalg og hvordan ordning for flertallsvalg og forholdstallsvalg bør forholde seg til hverandre. Konsultasjonen avholdes om mulig før eller i forbindelse med Kirkerådets møte i januar 2013.

Kirkerådets vedtak i sak KR 50/12 punkt 3 og 4 ble som følger:

3. Kirkerådet ber om at det avholdes en konsultasjon med valgekspertes og representasjon fra Kirkerådet og bispedømmerådene for å vurdere spørsmål knyttet til opptellingsmåte ved flertallsvalg og hvordan ordning for flertallsvalg og forholdstallsvalg bør forholde seg til hverandre. Konsultasjonen avholdes om mulig før eller i forbindelse med Kirkerådets møte i januar.
4. Forslag til endringer i valgordningen, inklusive nominasjonsordningen, ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet legges fram for Kirkemøtet 2013. Forslaget bearbeides i tråd med de momenter som kom fram i møtet. Referat fra konsultasjonen (jf. pkt. 3) oversendes Kirkemøtet som vedlegg til saken.

1.2.3 Valgkonsultasjon 1. februar 2013

Den vedtatte valgkonsultasjon ble gjennomført på Losby gods 1. februar 2013, i tilknytning til møte i Kirkerådet. I tillegg til Kirkerådets medlemmer var også stiftsdirektører, bispedømmerådsledere samt bispedømmekontorenes valgansvarlige invitert til konsultasjonen. Dr. philos. Bernt Aardal bidro ved konsultasjonen sammen med dr. polit. Jo Saglie (begge forskere ved Institutt for samfunnsforskning).

Opptellingsmåter ved flertallsvalg var én av to hovedproblemstillinger. Opptellingsmåten fra menighetsrådsvalget 2011 ble tatt opp til drøfting. Det ble særlig fokusert på denne opptellingsmåtenes svakhet med henblikk på manglende sikring av mindretallsrepresentasjon (en ordning sårbar for «kupp»). Mulige tiltak for å begrense konsekvensene av disse svakhetene ble diskutert (begrensning i antall tilleggsstemmer samt fjerne muligheten til å stryke kandidater). Det ble også problematisert at urettede stemmer i praksis ikke gir noen innvirkning på valgresultatet. På tross av opptellingsmåtenes påviste svakheter, ble det ikke foreslått andre opptellingsmåter som kunne være et bedre utgangspunkt ved flertallsvalg.

Forhold mellom ordning for flertallsvalg og forholdstallsvalg var det andre hovedtemaet for konsultasjonen. Det ble sannsynliggjort at forholdstallsvalg er enklere for velgerne, da man i større grad velger mellom saker fremfor personer. Det ble vist til at forholdstallsvalg har den fordel at det sikrer mindretallsrepresentasjon. Samtidig ble det fokusert på de utfordringer som finnes, både knyttet til det rent valgtekniske (grupperinger finnes ikke i dag) og også det mer kirkepolitiske (utvikling mot sterkere polarisering). Det ble også fokusert på at en nominasjonskomité nedsatt av valgstyret kan være problematisk dersom det arrangeres forholdstallsvalg.

Det ble på konsultasjonen påpekt at den ideelle valgordning er vanskelig å finne, og det ble argumentert for at det sannsynligvis ikke ville være så mye mer å hente gjennom videre utredninger. Fremfor videre utredninger fremstod det som et bedre alternativ å gå inn for en valgordning som det kan være mulig å gjøre justeringer på etter hvert som man høster erfaringer. Kirkerådet utarbeidet saksfremlegg til Kirkemøtet 2013 på bakgrunn av høringen høsten 2012 samt valgkonsultasjonen februar 2013.

1.2.4 Føringer i Prop. 78 L

Prop. 78 L er allerede nevnt under 1.1.3 i forbindelse med lovendringene. Proposisjonen inneholdt også en tolkning av lovformuleringen «ved flertalls- eller forholdstallsvalg» som ikke hadde vært lagt til grunn i den kirkelige behandlingen av nominasjons- og valgordninger. I proposisjonens 3.2.3 stod det at «dersom det ikke framsettes alternative lister, vil valget av leke bispedømmerådsmedlemmer kunne gjennomføres som et flertallsvalg». Dette kunne ikke tolkes annerledes enn et pålegg om å åpne for alternative lister og således forholdstallsvalg. Et av spørsmålene etter valgkonsultasjonen ble avgjort – i de nye reglene måtte det åpnes for forholdstallsvalg i alle bispedømmer.

1.2.5 Kirkemøtet 2013 – om nominasjons- og valgordning

I tillegg til behandling av saken KM 04/13 *Forslag til endringer i kirkeloven* (jf. 1.1.4) behandlet Kirkemøtet 2013 også saken KM 10/13 *Hovedlinjer i nominasjons- og valgordning ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet*. Kirkemøtet gjorde følgende vedtak:

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet legge fram forslag til permanente valgregler for de kirkelige valg for Kirkemøtet 2014. Valgreglene skal bygge på de *Særlige regler ved de kirkelige valg* som ble benyttet ved kirkevalget i 2011. Valgreglene for valg av de leke medlemmene til bispedømmeråd og Kirkemøtet endres i tråd med føringene i de følgende punkter.
2. Det enkelte bispedømmeråd bestemmer om de sju leke medlemmene velges ved
 - a) direkte valg av alle sju medlemmer
 - eller
 - b) som en kombinasjon der fire medlemmer velges ved direkte valg og tre medlemmer ved indirekte valg.
3. Valget gjennomføres på følgende måte:
 - a) Bispedømmerådet oppnevner et valgstyre som ser til at en bredt sammensatt nominasjonskomité velges etter prosedyrer fastsatt av KM 2014, som sikrer at et mangfold av kirkelige erfaringer og synspunkter er representert.
 - b) Nominasjonskomiteen setter opp en prioritert kandidatliste, som skal ha minst 20 % kandidater under 30 år og minst 40 % av hvert kjønn, samt geografisk spredning i bispedømmet.
 - c) Kandidatlisten kunngjøres på bispedømmets nettsider og sendes til menighetsrådene.
 - d) Til sammen 150 stemmeberettigede medlemmer fra minst tre ulike sokn i bispedømmet kan stille alternativ liste. Maksimalt 50 % av underskriverne kan komme fra ett og samme sokn. Listen skal ha minst 20 % kandidater under 30 år og minst 40 % av hvert kjønn, samt geografisk spredning innenfor bispedømmet.
 - e) Dersom det foreligger flere lister, gjennomføres valget som forholdstallsvalg. Det skal være mulig å avgi tilleggsstemmer til et

nærmere angitt antall kandidater som fastsettes av Kirkemøtet i 2014, men ikke anledning til å stryke kandidater. Det skal være mulig å gi personstemmer til kandidater fra annen liste. Ved opptellingen skjer mandatfordelingen i samsvar med antall stemmer til den enkelte liste etter oddetallsmetoden med første delingstall 1, deretter tildeles plassene til kandidater på hver liste etter antall personstemmer.

- f) Dersom det ikke fremmes alternative lister kan til sammen 75 stemmeberettigede fra minst tre ulike sokn i bispedømmet foreta supplerende nominasjon. Maksimalt 50 % av forslagsstillerne kan komme fra samme sokn.
- g) Valget gjennomføres som flertallsvalg dersom det bare foreligger liste fra nominasjonskomiteen. Det skal være mulig å avgi tilleggsstemmer til et nærmere angitt antall kandidater som fastsettes av Kirkemøtet i 2014, men ikke anledning til å stryke kandidater. Samme opptellingsmåte benyttes som ved menighetsrådsvalget 2011 og plassene tildeles i samsvar med antall personstemmer.

4. Vedtaket fattes med forbehold om at Stortinget gjør de nødvendige endringer i kirkeloven.
5. Prøveordningen med stemmerett fra det året man fyller 15 år brukes i alle bispedømmer.
6. Kirkemøtet viser ellers til vedtakene i KM 12/12, pkt. 5 og 6.

Med dette vedtaket var flere viktige veivalg tatt. Som nevnt i 1.2.4, hadde Prop. 78 L føringer i punkt 3.2.3 angående åpning for alternative lister og forholdstallsvalg. Kirkemøtet bekreftet at en slik åpning også var i tråd med Kirkemøtets egne ønsker (se også vedtak i sak KM 04/13, pkt. 4). Kirkemøtet tok stilling til hvilken terskel det skulle være for å stille lister. Det ble videre tatt stilling til forholdet mellom ordning med supplerende nominasjon til nominasjonskomiteens liste og ordning med lister fra andre grupper av forslagsstillere. Kirkemøtet fant det riktig ikke å gå videre med forslaget om høring av et foreløpig listeforslag, da dette ville gjøre nominasjonsprosessen unødvendig omfattende tatt i betraktning at det ble vedtatt ordning for alternative lister i tillegg til supplerende nominasjon. Kirkemøtet tok også stilling til hvorvidt det skulle gis åpning for å stryke kandidater, og valgte å gå bort fra dette i tråd med momenter fra valgkonsultasjonen. Opptellingsmåte ble vedtatt lik opptellingsmåten ved menighetsrådsvalget 2011. Det ble derimot ikke tatt stilling til hvor mange tilleggsstemmer det skal være anledning til å gi. Det ble henvist til Kirkemøtet 2014 for en endelig avgjørelse på dette spørsmålet. Vedtakets pkt. 5 kan man i etterkant se bort fra, da kirkelig stemmerettsalder i etterkant ble lovfestet til 15 år.

Det fremkom ikke entydig av vedtaket hvorvidt det var tenkt at nominasjonskomiteens liste skulle foreligge før fristen for andre grupperinger. En tydeliggjøring av dette finnes derimot i komitémerknadene: «Denne [nominasjonskomiteens liste] kunngjøres og sendes ut til menighetsrådene. Andre grupperinger av forslagsstillere gis så anledning til

å fremme lister.» Av dette følger det at det er tenkt en prosess der nominasjonskomiteen først kunngjør sin liste, og at andre grupperinger får anledning til å lage lister også som reaksjon på nominasjonskomiteens liste.

I komitémerknadene var det også en oppstilling over de spørsmål som komiteen mente det var nødvendig å få avklart frem mot Kirkemøtet 2014:

Tema som komiteen har notert for videre utredning frem mot Kirkemøtet 2014, er blant annet:

- Regler for sammensetning og valg av nominasjonskomité.
- Retningslinjer for hvordan muligheten for å stille lister skal kunngjøres.
- Hvor mange personer som skal stå på kandidatlistene.
- Avklaring for personer som ønsker å stå på to lister.
- Avklaring for personer som ønsker å være forslagsstillere for to lister eller som ønsker å fremme mer enn én kandidat til supplerende nominasjon.
- Innplassering på listen av de kandidater som er fremmet gjennom supplerende nominasjon.
- Håndtering av tilføyelse av nye navn på stemmeseddelen (noe som er tillatt ved menighetsrådsvalg).
- Eventuell begrensning av antall tilleggsstemmer og håndtering av stemmesedler som ikke tar hensyn til disse begrensningene.
- Regler for indirekte valg i forhold til reglene for direkte valg.

1.2.6 Kirkerådets behandling 26. september 2013

Utskrevne forslag til regler for valg av menighetsråd og til regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet ble lagt frem for Kirkerådet til behandling 26. september 2013. Det ble fremmet følgende forslag til vedtak.

1. Forslag til «Regler for valg av menighetsråd» og forslag til «Regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet» bearbeides i tråd med de momenter som kom fram i møtet.
2. Forslagene til regelverk blir så snart som mulig sendt ut til høring i tråd med saksorienteringen.
3. Kirkerådet ber om å få sammendrag av høringen og eventuelt justerte forslag til regler for valg av menighetsråd og for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet på sitt møte i desember. Kirkerådet vedtar endelig innstilling i saken til Kirkemøtet 2014 på sitt møte i desember.

I forslaget til regler som ble fremlagt for Kirkerådet, var det foreslått å tillate opptil tre strykninger pr. stemmeseddel ved begge valg. Dette var et forslag i strid med vedtaket fra Kirkemøtet 2013, som ble begrunnet ut fra en helhetsvurdering knyttet til velgerens muligheter til å gjøre endringer på stemmeseddelen (se del 2.1.1 for en utredning av dette). Det ble i møtet fremmet forslag om at det ikke skulle gis anledning til strykninger, men dette forslaget falt mot to stemmer. Forslaget til vedtak ble dermed stående.

I forslaget til regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet som ble sendt ut til Kirkerådet, var kapittelet om valg av representanter for samisk kirkeliv (kapittel 3) ikke med. Dette ble fremmet som egen sak for Kirkerådet, sak KR 49/13. Samisk kirkeråds egen behandling av saken i sak SKR 16/13 forelå ikke ved utsendelse av saksdokumenter, men forelå til Kirkerådsmøtet. Kirkerådet vedtok regler for valg av representanter for samisk kirkeliv i tråd med saksfremstillingen, men tok til følge noen mindre endringer som Samisk kirkeråd hadde foreslått.

1.2.7 Høringsprosess høsten 2013

Etter Kirkerådets behandling 26. september ble forslag til valgeregler sendt på alminnelig høring til alle menighetsråd, fellesråd og bispedømmeråd, samt til FAD (Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet) og KA (Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon). Høringsbrev ble sendt ut 27. september, med høringsfrist 8. november (seks ukers frist).

Det kom inn 99 høringssvar innen fristen. 70 høringssvar representerte ett eller flere menighetsråd (to av disse fra døvekirken), 16 høringssvar var fra fellesråd, tre høringssvar representerte både fellesråd og menighetsråd (råd fra ettsokns kommuner ble regnet som menighetsråd) og åtte høringssvar var fra bispedømmeråd. I tillegg kom det høringssvar fra KA samt fra én privatperson. Mange av høringssvarene hadde ikke konkrete merknader til reglene, men uttrykte tilslutning til reglene og eventuelt hovedlinjene i de endringene som var gjort. Mange var enige i at det er viktig at de to regelsettene er mest mulig likeartede, og det var også flere som i tillegg fremhevet viktigheten av at valgreglene er mest mulig likeartede med valg til kommunestyre. En del nevnte spesifikt at det ikke burde være tillatt med strykninger og det var også noen som ga uttrykk for at det ikke burde være begrensninger på antall tilleggsstemmer og tilføyde navn. Samtidig var det også høringsinstanser som støttet både det å tillate strykninger og begrensningene i tillatte endringer på stemmesedlene (se del 2.2.1). Mange høringsinstanser benyttet anledningen til å påpeke viktigheten av valgkort og (full)finansiering av kirkevalgene. Noen ønsket at valgkort regelfestes for å sikre at dette uansett sendes ut. Det var også noen høringsinstanser som kom med nyttige innspill til redaksjonelle endringer og feilrettinger.

Høringen ga innspill til en del momenter som krevde en videre utredning. Til regler for valg av menighetsråd ble det fremmet synspunkt om at kandidater til lister ved valg av menighetsråd skal forespørres før de kan settes på en liste, og det kom også forslag om ordning for supplerende nominasjon ved menighetsrådsvalg. Til regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet satte flere høringsinstanser fokus på utfordringen med å gjennomføre forholdstallsvalg med både direkte og indirekte valgomgang. Det var også flere høringsinstanser som ønsket en utredning av muligheten for en tidligere gjennomføring av valg for prester og leke kirkelig tilsatte. Ytterligere tiltak for å sikre bredde i nominasjonskomiteene ble løftet frem, og det var også høringsinstanser om mente at det bør være prioriterte lister også ved valg av geistlig og lek kirkelig tilsatt representant. Til regler for begge valg ble spørsmålet om adgang for personer i nominasjonskomiteer til å stå på valglistene løftet frem.

Siden menighetsrådsvalget 2005 har det pågått en prøveordning der de menigheter som har ønsket det, har kunnet velge halve menighetsrådet annethvert år, blant annet for å få bedre kontinuitet i rådsarbeidet og for å lette rekrutteringen. På grunn av de utfordringer lovendringene knyttet til kirkelige valg har gitt denne prøveordningen, ble ordningen ikke foreslått videreført i forslaget som Kirkerådet behandlet i september. Parallelt med høringen av forslagene til nye valgeregler, ble det også gjennomført en spørreundersøkelse der de menigheter som arrangerte menighetsrådsvalg i 2013 ble inviterte til å delta. Resultatet av denne undersøkelsen, sett i sammenheng med en tilsvarende undersøkelse fra høsten 2010, supplerte den alminnelige høringen når det gjaldt håndtering av ordningen med valg av halve menighetsrådet annethvert år. Denne spørreundersøkelsen ga Kirkerådet en støtte til beslutningen om å avvikle ordningen (se del 2.2.6).

1.2.8 Annengangs behandling i Kirkerådet

I sak KR 67/13 fikk Kirkerådet 6. desember 2013 fremlagt justerte forslag til regler for valg av menighetsråd og for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Disse justeringene ble gjort på bakgrunn av behandlingen av sak KR 30/13 og høringsprosessen. Saksdokumentet som fulgte disse justerte forslagene var i hovedsak en gjennomgang av innspillene fra høringen og de nye vurderinger som ble gjort ut fra disse.

Det ble fremmet følgende forslag til vedtak:

1. Kirkerådet gir direktøren myndighet til å ferdigstille saksdokumentet til Kirkemøtet på bakgrunn av Kirkerådets behandling av saken.
2. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:
«Regler for valg av menighetsråd» og «Regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet» vedtas.

Det ble i møtet fremmet forslag om et tillegg i § 2-10 om presentasjon av kandidatene, med en bestemmelse om at valgrådet har ansvar for å legge til rette for at kandidatene blir presentert i aktuelle fora og arenaer i forkant av valget. Forslaget falt mot seks stemmer.

Det ble igjen fremmet forslag om at det ikke skulle gis anledning til å stryke kandidater. Dette forslaget falt mot tre stemmer. Videre ble det fremmet forslag om at det ved tilføyelser av mer enn tre navn og ved mer enn tre strykninger, så skal ingen av tilføyelsene eller strykningene tas til følge. Disse to forslagene falt mot henholdsvis fire og fem stemmer. Forslaget til vedtak ble dermed stående.

Det ble muntlig orientert i møtet at justeringene av regler for valg av representant for samisk kirkeliv var i tråd med vedtak fra Samisk kirkeråd.

1.2.9 Endringer etter møte i Kirkerådet 6. desember 2013

Forslagene til regler som nå legges frem for Kirkemøtet er i samsvar med reglene som ble vedtatt av Kirkerådet 6. desember 2013. Det er gjort noen mindre feilrettinger og bagatellmessige redaksjonelle endringer, men ingen endringer som medfører faktiske endringer i valgreglene.

2. Nye valgeregler - menighetsråd - bispedømmeråd og Kirkemøtet

I denne saken legges Kirkerådets forslag til nye regler for valg av menighetsråd og til nye regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet frem for Kirkemøtet for endelig vedtak. Regelverkene bygger på de føringer og vedtak som det er gjort rede for i bakgrunnsdelen. Etter demokratireformen blir endringene i regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet så omfattende at det ikke er mulig å revidere de gjeldende regler fra før 2009. Det er derfor nødvendig å definere disse reglene som nye regler. Regler for valg av menighetsråd har mindre omfattende endringer, men det anses likevel som mest hensiktsmessig å definere også disse som nye regler. Det gir større frihet til å strukturere regelverket mer hensiktsmessig, uten å være bundet av tidligere paragrafinndelinger.

Det gjøres i det følgende rede for de viktigste utfordringer knyttet til utformingen av de nye reglene og for de avveininger som er gjort ved utformingen av disse. Det vises til hørings svar fra den alminnelige høringen fra høsten 2013 der dette er relevant.

2.1 Overordnede veivalg som blir gjeldende for begge valg

2.1.1 Velgernes mulighet til å gi tilleggsstemmer og til å stryke kandidater

Hvilke endringer velgeren gjør på stemmeseddelen kan ha stor påvirkning på valgresultatene. Regelverket må balansere tre hensyn:

- 1) Et mest mulig representativt valgresultat
- 2) En reell påvirkningsmulighet for velgeren og en mulighet for å kunne levere en stemmeseddel som best mulig gir uttrykk for velgerens mening
- 3) Gjenkjennelige/likeartede regler som andre valg,

Det er ønskelig at reglene for valg av menighetsråd og reglene for valg av bispedømmeråd/Kirkemøtet er mest mulig likeartede når det gjelder anledning til å gi tilleggsstemmer og til å stryke kandidater, (jf. hensyn 3).

Det er særlig i tilfeller med flertallsvalg ut fra én liste at mindre justeringer av reglene kan få relativt store konsekvenser for valgresultatet. Å balansere mellom de forskjellige hensyn kan være komplisert. Det er godt dokumentert at flertallsvalg med den vedtatte opptellingsmåte (sak KM 10/13 pkt. 3 g, jf. 1.2.5), kombinert med fritt antall tilleggsstemmer og fritt antall strykninger, i liten grad sikrer et representativt valgresultat (jf. valgkonsultasjonen 1. februar 2013). Det er en kjent risiko at organiserte kampanjer vil kunne få uforholdsmessig mange plasser i et bispedømmeråd selv med relativt begrenset oppslutning. Begrensninger i hvilke endringer velgeren kan gjøre på stemmeseddelen vil kunne redusere denne risikoen.

Kirkemøtet 2013 vedtok at det ikke skal være anledning til å stryke kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dette harmonerer med anbefalinger Kirkerådet har fått i sin utredningsprosess (heller positive preferanser enn negative), og harmonerer også med utviklingen ved andre offentlige valg (strykninger er f.eks. ikke lengre tillatt ved valg til kommunestyre). Kombinert med den opptellingsmåten man har valgt (alle navn på stemmeseddelen får stemme), er konsekvensen at en velger kan bli tvunget til å gi støtte til en kandidat som velgeren ikke har tillit til. Uten andre restriksjoner, vil en velger

kunne kompensere for den manglende muligheten til å stryke ved å gi tilleggsstemme til alle de andre på listen, og slik sett nedprioritere den/de som man ikke har tillit til.

Bortfall av mulighet til strykninger kan gi noe redusert mulighet for at organiserte kampanjer får uforholdsmessig stor representasjon, men bare i begrenset grad. Hvis man virkelig ønsker å sikre et mest mulig representativt valgresultat, ble det på valgkonsultasjonen sannsynliggjort at det er antallet tillatte tilleggsstemmer som må begrenses, helst ned til maksimum halvparten av det antallet plasser som er på valg. En så kraftig begrensning i antall tilleggsstemmer kombinert med ingen anledning til strykninger, gir en stor begrensning av enkeltvelgerens mulighet til å uttrykke sin mening. En eventuell mulighet til å tilføye nye navn har ingen betydning dersom det samtidig ikke gis anledning til å stryke kandidater. Det er altså kun gjennom tilleggsstemmer velgeren kan gjøre endringer dersom det fastholdes at det ikke skal gis anledning til å gjøre strykninger. Ved valg til bispedømmeråd/Kirkemøtet betyr dette at velgere kun kan endre stemmeseddelen ved å gi to eller tre tilleggsstemmer (avhengig av om det også er indirekte valgomgang). Kirkerådet anser det som vanskelig å anbefale en slik begrensning. Etter en ny helhetsvurdering fremmer derfor Kirkerådet i de fremlagte reglene forslag på dette punkt som ikke er i overenstemmelse med vedtaket fra Kirkemøtet 2013 om ikke å gi anledning til å stryke kandidater.

Da det tidligere ble vurdert hvorvidt anledningen til å stryke skulle falle bort, ble det blant annet lagt vekt på at denne anledningen er tatt bort ved valg til kommunestyre. Likhet med andre offentlige valg er i utgangspunktet et viktig prinsipp. Samtidig skjer valg til kommunestyre nesten uten unntak som forholdstallsvalg, og strykninger har en noe annen effekt i et valg mellom flere lister. Her anser derfor Kirkerådet hensynet til velgerens påvirknings- og uttrykksmulighet som viktigere enn likheten med valg til kommunestyre.

I det fremlagte forslaget er det foreslått at man kan stryke opptil tre kandidater ved begge valg. Samtidig er også antall tillatte tilleggsstemmer foreslått begrenset til tre. Velgeren vil med dette ha en reell påvirkningsmulighet og mulighet for å kunne levere en stemmeseddel som i stor grad gir uttrykk for sin mening. Samtidig anses det som sannsynlig at risikoen for uforholdsmessig stor representasjon knyttet til organiserte kampanjer blir redusert. Terskelen for organiserte strykekampanjer anses for å være langt høyere enn terskelen for organiserte tilleggsstemmekampanjer.

I de bispedømmer der det er både direkte og indirekte valgomgang ved valg av bispedømmeråd/Kirkemøtet, skal det bare velges fire representanter i den direkte runden. Begrensningen på tre tilleggsstemmer og strykninger kan likevel forsvares også her. Dette fordi det i den indirekte runden gis *mulighet* til å rette opp eventuelle urimelige skjevheter i den direkte runden.

Spørsmålet om mulighet for strykninger og eventuelle begrensninger på antallet tilleggsstemmer og strykninger opptok en del av høringsinstansene i høringen høsten 2013. Av de høringsinstanser som uttalte seg, var det et klart flertall som var imot at det skulle gis anledning til å stryke kandidater. Det var også et visst flertall mot at det skulle

settes begrensninger på antallet tillatte endringer. Samtidig fremkom det ikke noen vesentlig nye momenter til diskusjonen i disse høringsvarene. Kirkerådet har derfor opprettholdt sin innstilling om å tillate tre tilleggsstemmer og tre strykninger på stemmeseddelen ved begge valg.

2.1.2 Håndtering av stemmesedler der begrensningen knyttet til tilleggsstemmer og strykninger ikke er overholdt

I de fremlagte forslag til regler er det foreslått å begrense antall tilleggsstemmer og strykninger til tre. Håndtering av stemmesedler der disse begrensninger ikke er overholdt har det vært viktig å gjennomtenke. Denne problemstillingen ble også berørt av noen høringsinstanser, og enkelte av disse foreslo at de stemmesedler som ikke overholder begrensningene skal forkastes. Et viktig prinsipp når nye regler nå skal utformes er at færrest mulig stemmesedler skal forkastes, og det kan derfor ikke anbefales å innføre regler der stemmesedler med for mange tilleggsstemmer eller strykninger forkastes. Det er derimot et viktig poeng at det ikke er mulig for de som teller opp å vite hva velgeren har tenkt, og det må derfor foreligge et prinsipielt gangbart kriterium for hvilke endringer man skal ta hensyn til. Et kriterium som kan forsvares er at nominasjonskomiteens prioritering er styrende. I det fremlagte forslaget er det derfor foreslått at det er de tre *øverste* tilleggsstemmer og de tre *nederste* strykningene man skal ta hensyn til. Når velgeren går utover begrensningene er det da konsekvent slik at nominasjonskomiteens prioritering blir styrende.

2.1.3 Urettede stemmesedlers påvirkning ved flertallsvalg

Med den opptellingsmåten for flertallsvalg som Kirkemøtet har vedtatt, har man den utfordringen at en urettet stemmeseddel i praksis ikke teller noe utover å heve valgdeltakelsen og slik sett styrke den demokratiske legitimiteten bak valget. Dette har vært en kjent problemstilling, og dette ble igjen tatt opp i høringen. Det ble fremmet et par alternative forslag, men begge disse er forslag som vil gi nominasjonskomiteen svært stor makt. Forslagene vil også gi utfordringer i forhold til innplassering av kandidatene som er fremmet ved supplerende nominasjon. Det er derfor foreslått å fastholde vedtaket fra Kirkemøtet 2013 når det gjelder opptellingsmåte. Det må tydelig fremgå i informasjonsmateriellet som utarbeides til valget, at det er nødvendig å benytte seg av muligheten til å gi tilleggsstemmer og til å stryke for å få innvirkning på valget.

2.2 Regler for valg av menighetsråd

Endringene i regler for valg av menighetsråd er som nevnt ovenfor ikke av et så stort omfang som i reglene for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dette fordi Kirkerådet har vurdert valgordningene og nominasjonsordningene fra 2011 som gode nok. Siden direkte valg av leke medlemmer til bispedømmerådet foregår samtidig med og på samme sted som menighetsrådsvalget, er det mange av bestemmelsene i reglene for valg av menighetsråd som har direkte betydning for valg av leke kandidater til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det er særlig bestemmelsene om tid og sted for valget dette gjelder. I regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet henvises det derfor til regler for valg av menighetsråd på dette punktet.

Ut over dette er det også aktuelt å gjøre noen mindre justeringer slik at regler for valg av menighetsråd og regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet blir så likeartede som mulig (jf. del 2.1). Det er også gjort andre redaksjonelle endringer for å få regelverket til å fremstå som mer gjennomarbeidet.

2.2.1 Tid og sted for valget

Den nye bestemmelsen i kirkeloven § 4 fjerde ledd sier at kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre. Samtidig sier departementet i sine merknader til de enkelte bestemmelser i Prop. 78 L (kap. 5), at «nærmere bestemmelser om at valget skal avholdes på en eller flere dager, om åpningstider for valglokale og om forhåndsstemmegivning fastsettes av Kirkemøtet i medhold av kirkeloven § 6 første ledd og § 23 annet ledd». Departementet sier videre: «Den [bestemmelsen] stenger heller ikke for at velgere kan avgi stemme i andre lokaler i tillegg, for eksempel i kirkehuset etter gudstjenestens slutt».

Dersom man skal få full effekt av å ha valg samtidig med og i umiddelbar nærhet av andre offentlige valg, er det etter Kirkerådets vurdering nødvendig at de kirkelige valgkretsene følger de kommunale valgkretsene, også når det gjelder åpningstid. I utkastet til regelverk er det derfor lagt opp til at alle menigheter skal ha valgkretser som samsvarer med de kommunale, og at også åpningstiden skal samsvare. Samtidig kan det være forhold som gjør at noen menigheter må søke om dispensasjon fra disse kravene. Dette kan blant annet skyldes manglende ressurser til gjennomføringen. Kirkevalgene er etter ny lovgivning ikke fullfinansierte (se del 3 – Økonomiske/administrative konsekvenser). Med bakgrunn i de nevnte merknadene fra departementet og de økonomiske rammebetingelsene, foreslås det å regelfeste en mulighet for å søke bispedømmerådene om dispensasjon fra kravene.

Valg i tilknytning til gudstjenesten dagen før den offisielle valgdagen har i stor grad vært praktisert. Dette som et tillegg til valgavviklingen på selve valgdagen. Denne muligheten videreføres i forslaget til nye regler.

2.2.2 Tilpasning til regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

En av svakhetene ved Kirkevalget 2011 var at det var stor forskjell på hvordan man skulle behandle stemmeseddelen til valg av menighetsråd og stemmeseddelen til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det er nå lovfestet at begge valg skal foregå som flertalls- eller forholdstallsvalg, blant annet for å gjøre valgene så likeartede som mulig. Dette tilstrebes også ved utarbeidelse av mer detaljerte regler, så langt det er hensiktsmessig. Det foreslås derfor at de endringer det er lov å gjøre på stemmesedlene også blir så like som mulig for begge valg. I de vedlagte forslag til regelverk foreslås det for begge valg at det skal være tillatt å gi opp til tre tilleggsstemmer og også at det skal være tillatt å stryke opp til tre kandidater. Drøfting av dette gjøres i punkt 2.1.1.

Kirkemøtet vedtok i sak 10/13 at det ikke skulle være tillatt med stemmetillegg (forhåndskumulering) på listene til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det foreslås at tilsvarende gjøres gjeldende også for valg av menighetsråd. Dette rydder også opp i en forskjellsbehandling mellom lister utarbeidet av en nominasjonskomité oppnevnt av

menighetsrådet og lister fremmet av andre grupper forslagsstillere. Det er foreslått også for menighetsrådsvalget å sette en begrensning på tre når det gjelder antallet navn som ved forholdstallsvalg kan overføres fra én liste til en annen (jf. punkt 2.3.3).

2.2.3 Anledning til å tilføye nye navn på stemmesedlene ved menighetsrådsvalg

Tilføyelse av navn som ikke står på noen liste har svært forskjellig innvirkning for de to valgene. Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet er det svært lite sannsynlig at en anledning til å tilføye nye navn på stemmeseddelen vil påvirke valgresultatet. Ved valg av menighetsråd har tilføyde navn faktisk innimellom blitt valgt inn i menighetsrådet. Dette fordi det ofte forekommer at det er for få nominerte kandidater. Det har av denne grunn vært nødvendig å behandle spørsmålet om anledning til å tilføye nye navn på stemmeseddelen separat for de to valgene.

Flere høringsinstanser problematiserte ordningen med tilføyelse av navn ved menighetsrådsvalg. Det gis uttrykk for at det i praksis omtrent er umulig å få innvalgt personer som tilføyes stemmeseddelen i de tilfeller hvor det er et tilstrekkelig antall kandidater til alle plassene, med mindre det er massive kampanjer. På den annen side kan tilføyde navn bli valgt på bakgrunn av så lite som én stemme dersom det er et utilstrekkelig antall kandidater,

Her må det avveies mellom to alternativer der ingen anses å være optimale. Det må vurderes om det er bedre å få innvalgt for få personer fremfor å få valgt inn personer som ikke har vært nominerte og som mest sannsynlig ikke har noe ønske om å sitte i et menighetsråd. Dette er et spørsmål som også krever en viss prinsipiell tenkning i forhold til plikt til å motta valg kontra demokratisk legitimitet bak de innvalgte. Når det nå legges mye ressurser i å bevisstgjøre medlemmene sitt medlemskap og å få opp valgdeltakelsen, virker det ulogisk samtidig å ta bort den mer allmenne plikt for medlemmene til å ta imot valg. Disse tingene bør henge sammen. Det innstilles derfor på ikke å fjerne anledningen til å tilføye nye navn på listen, men av praktiske grunner foreslås det å sette en begrensning på tre navn (dersom begrensningen ikke overholdes tas det hensyn til de tre øverste navnene). Det er samtidig svært viktig å styrke mulighetene til å få et tilstrekkelig antall nominerte kandidater, jf. neste punkt.

2.2.4 Lister med for få kandidater - mulighet for supplerende nominasjon også ved menighetsrådsvalg

I reglene som var gjeldende ved menighetsrådsvalget i 2011, var det egentlig ikke noen hjemmel for å gjennomføre valg med en liste som inneholdt for få navn. Praksis har likevel vært at menigheter som ikke har klart å nominere nok kandidater har gjennomført valget med et utilstrekkelig antall kandidater på listen. Konsekvensen har vært at det enten er blitt valgt for få medlemmer eller at det har kommet inn såkalte «slengere» (jf. 2.2.3).

Mulighet for forlenget tidsfrist for nominasjonskomiteer har vært vurdert og var med i forslaget som var på høring, men i høringen fremkom det at dette kan virke mot sin hensikt (nominasjonsarbeidet kan lett bli utsatt). Det fremkom i høringen forslag om å

innføre supplerende nominasjon også ved valg av menighetsråd. Dette har blitt vurdert som et godt forslag.

I de fremlagte forslag til regler er fristen for godkjenning av kandidatlistene ikke endret. I de menigheter der nominasjonskomiteen ikke har et tilstrekkelig antall kandidater på sin liste når fristen utløper, kan valgstyret godkjenne en liste med færre kandidater dersom det ikke foreligger andre lister. Samtidig skal det da åpnes for supplerende nominasjon i en periode på én måned. Det anses å være tilstrekkelig med støtte fra fem personer for å fremme en kandidat til supplerende nominasjon. På denne måten kan flere bli involvert i nominasjonsarbeidet i de menigheter der dette arbeidet er vanskelig. Det åpnes ikke for supplerende nominasjon i de tilfeller der nominasjonskomiteen har et tilstrekkelig antall kandidater på listen.

2.2.5 Rett til å takke nei til nominasjon til menighetsrådsvalg

Regelverket har frem til nå definert det å ta imot nominasjon til menighetsråd som en plikt. Dette ble problematisert i høringen. Det foreslås ikke å endre på formuleringene om plikt til å ta imot valg, men det anses som prinsipielt problematisk at personer uten samtykke kan settes opp på en valgliste til et valg der det er åpning for flere lister. Selv om det er en plikt for valgbare medlemmer å ta imot valg til menighetsråd, må man selv få velge hvilken liste man skal stå på. Det er derfor tilføyd at kandidater skal forespørres, og bestemmelsene om fritak fra å stå på liste er tilsvarende fjernet.

2.2.6 Prøveordning med valg av halve menighetsrådet annethvert år

Parallelt med høringen av forslag til nye regler for valg av menighetsråd og bispedømmeråd/Kirkemøtet, ble det også arbeidet med en sluttevaluering av prøveordningen med valg av halve menighetsrådet annethvert år. Alle 139 menigheter som avholdt menighetsrådsvalg i 2013 ble invitert til å svare på noen spørsmål gjennom analyseverktøyet Questback. Flere av spørsmålene var formulert likt med spørsmål fra underveisevalueringen høsten 2010. Dette for å gi et sammenligningsgrunnlag.

Ikke uventet er menighetene samlet sett mindre positive til ordningen etter gjennomføring av menighetsrådsvalget 2013. Dette er eneste gang der valget i utgangspunktet måtte gjennomføres etter regler fra demokratireformen, men uten særskilt statlig tildeling. Det var høsten 2010 så mange som 64,6 % som svarte at de gikk inn for å gjøre prøveordningen om til en permanent ordning fra 2015, mens tilsvarende tall i sluttevalueringen var 44,4 %. Videre var det 27,1 % som ikke gikk inn for å gjøre ordningen permanent, mens tilsvarende tall ved sluttevalueringen var 34,6 %. Det var også langt flere som var usikre (21,0 % i sluttevalueringen mot 8,3 % høsten 2010). På tross av fallende oppslutning for ordningen, var det likevel fremdeles et flertall som ønsker å gjøre denne valgfrie ordningen permanent.

Høsten 2010 var det 68,0 % som oppga at de ønsket å være med videre i ordningen. På spørsmål om menigheten ønsker å være med i ordningen videre dersom ordningen gjøres permanent, svarte bare 19,5 % i sluttevalueringen uforbeholdent ja. 29,3 % svarte ja med forbehold om at det blir en finansieringsordning for alle valgene (nytt svaralternativ i siste undersøkelse). Samlet var da tallet på de som var positive til å gjøre ordningen

permanent 48,8 %. Det var 34,1 % som sa nei (22,0 % høsten 2010) og 17,1 % som ikke visste (bare 10 % høsten 2010). Det var altså fremdeles en viss overvekt av menigheter som ønsket ordningen videre for egen menighet, men finansieringsutfordringen hadde blitt en sentral komponent. Fra og med demokratireformen er gjennomføring av kirkevalg blitt langt mer ressurskrevende. Det er særlig innføringen av direktevalg til bispedømmeråd og Kirkemøtet som har gjort det mulig å få bevilgninger til å gjennomføre valg slik de ble avvirket i 2009 og 2011. Det er et spørsmål både om det er mulig og om det kan forsvares å bruke ytterligere ressurser på å arrangere menighetsrådsvalg for noen menigheter annethvert år. Når erfaringene også er noe delte, foreslår Kirkerådet at ordningen med valg av halve menighetsrådet annethvert år ikke videreføres.

2.3 Regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

De nye reglene for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet har utgangspunkt i de endrede lovtekstene i kirkeloven knyttet til kirkelige valg. Her er det føringer som ikke er til videre diskusjon. De nye reglene bygger videre på de særskilte reglene fra 2011 og vedtak fra Kirkemøtet 2013, og har som utgangspunkt at de vedtak som ble gjort der ikke skal opp til ny behandling på Kirkemøtet i 2014 (med ett unntak – jf. punkt 2.1.1). Kirkemøtekomiteen som jobbet med valgsakene i 2013 satte også opp en liste over spørsmål de mente måtte avklares videre frem mot Kirkemøtet 2014 (jf. 1.2.5). I det utsendte forslag til regler er disse spørsmålene tatt stilling til.

2.3.1 Nytt oppsett av regelverket

I «Særskilte regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet 2011» var det en inndeling i romertall med egne paragrafrekker for hvert romertall. Denne type inndeling er ikke vanlig i de regler som finnes på Lovdata, og det har kommet tilbakemeldinger til Kirkerådet om at det har vært vanskelig å finne frem i regelverket. I det fremlagte forslaget er det gjort bruk av samme oppsett som man kan finne i større lovtekster av nyere dato, med kun én paragrafrekke. Paragrafene er lengre og har flere ledd, samtidig som leddene er nummererte.

2.3.2 Ny tidsplan for valgprosessen

Komiteen som behandlet kirkevalgsakene på Kirkemøtet 2013, så for seg at det skulle være mulig å stille lister *etter* at nominasjonskomiteens foreløpige liste er kunngjort (jf. 1.2.5). Det skal altså gis mulighet til å vurdere om man opplever seg ivaretatt gjennom nominasjonskomiteens liste før man avgjør om man vil stille egen liste. Konsekvensene av dette er at det ikke kan være en felles frist for alle lister 1. mai slik som ved menighetsrådsvalget. Nominasjonskomiteens foreløpige liste må foreligge og kunngjøres i god tid før fristen for innsendelse av andre lister. I fremlagte forslag begynner hele prosessen derfor to måneder tidligere enn ved valget i 2011. Fristen for nominasjonskomiteens foreløpige liste er satt til 1. mars, og fristen for andre lister er satt til 1. mai. Tidsplanen fra og med 1. mai og frem mot valget er uendret for direkte valg av leke medlemmer.

Nominasjonsprosessene for valg av de ulike grupper av kandidater har tidligere gått parallelt, og dette videreføres også når nominasjonsprosessen for leke medlemmer starter

to måneder tidligere. Dette betyr at alle nominasjonsprosessene er foreslått igangsatt to måneder tidligere.

Innsending av stemmesedler ved valg av geistlig representant, lek kirkelig tilsatt representant, representant for samisk kirkeliv og representant fra døvemenighetene har i fremlagte forslag frist samtidig som valgdagen for direkte valg av leke representanter. Dette medfører at disse velgergruppene ikke kan stemme strategisk ut fra valget resultatet fra direkte valg(omgang) av leke representanter. Tilsvarende vil de som stemmer i en eventuell indirekte valgomgang av leke representanter være kjent med resultatet fra valg av alle andre representanter når de skal stemme. Denne endringen medfører et merarbeid for bispedømmene rundt sommermånedene, men gir den gevinst at resultatet fra valg av alle representanter er klart samtidig i de bispedømmer der det ikke er indirekte valgomgang ved valg av leke representanter. Denne endringen var etterspurt av flere i høringen.

Indirekte valgomgang for valg av leke medlemmer krever at valgoppgjør for direktevalget samt menighetsrådsvalget er gjennomført, og at det gis tilstrekkelig tid til konstituerende møter for nye menighetsråd. Frist for innsendelse av stemmer i indirekte valgomgang av leke medlemmer er derfor ikke foreslått endret (fremdeles 1. desember).

2.3.3 Anledning til å tilføye navn på stemmesedlene ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kirkemøtet vedtok i sak KM 10/13 at det ved forholdstallsvalg skal være mulig å gi personstemmer også til kandidater fra andre lister enn den velgeren ønsker å gi sin stemme til (overføring av navn fra én liste til en annen). Dette er tatt inn i det fremlagte forslaget. Det er nødvendig å sette en begrensning på dette antallet for ikke å få problemer med opptellingen. For å være konsekvent er det foreslått også her å sette begrensningen til tre. Denne begrensningen samsvarer også godt med tilsvarende begrensninger ved valg til kommunestyre. Ved eventuelle overskridelser av begrensningen tas det hensyn til de tre øverste navnene.

Det er foreslått at tilføydte navn som ikke står på noen liste ikke skal bli tatt hensyn til. Selv om strykninger foreslås opprettholdt i et begrenset omfang, vil det i praksis ikke være reelle muligheter for at tilføydte navn blir valgt inn. Å telle opp tilføydte navn vil kreve mye ekstraarbeid og ha svært begrenset nytteverdi. Det er også tatt med i vurderingen at det legges opp til en omfattende nominasjonsprosess, og at det er gode muligheter for å få inn nye navn gjennom denne prosessen. På dette punktet blir det et avvik mellom reglene for valg av menighetsråd og reglene for valg av bispedømmeråd/Kirkemøtet, men dette anses å være et akseptabelt avvik. Dette fordi at eventuelle tilføyeser av nye navn på stemmesedlene ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet ikke vil føre til forkastelse av stemmer.

2.3.4 Likebehandling av lister – informasjon i forhold til valgkamp

Den nye situasjonen med at det er åpnet for at grupper av forslagsstillere kan fremme egne lister, krever at en del nye forhold blir gjennomtenkt. Regelverket må sikre likebehandling av listene og at valgrådet ikke begynner å jobbe politisk. Det er en

krevede balanse mellom informasjon og valgkamp. Ansvar for den samlede kandidatpresentasjonen bør ut fra et prinsipp om likebehandling nå ligge hos valgrådet og ikke hos nominasjonskomiteen. Valgrådet må se til at kandidatene fra de forskjellige listene får samme mulighet til å presentere seg. I tillegg må eventuelle alternative lister ha mulighet til kort å presentere hva som er formålet til den alternative listen. Tilsvarende må nominasjonskomiteen lage en kort presentasjon der det gjøres rede for hvordan nominasjonskomiteens liste er utarbeidet og hvilke krav som er stilt til den.

Det er foreslått i regelverket at retten for andre grupper av forslagsstiller til å stille egne lister kunngjøres innen 1. januar i valgåret. Ansvar for dette ligger til valgrådet. Det er i regelverket gjort en definisjon av hva kunngjøring innebærer. Det er også tatt inn i regelverket at det i all presentasjon av nominasjonskomiteens foreløpige liste også skal informeres om muligheten til å fremme alternative lister.

2.3.5 Forholdstallsvalg kombinert med direkte valgomgang

I det fremlagte forslaget åpnes det for valg avholdt som forholdstallsvalg kombinert med valg gjennomføring med både direkte og indirekte valgomgang. Dette ble problematisert av mange høringsinstanser i høringen.

En viktig del av demokratireformen var økt bruk av direkte valg. Forsøk med direkte valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet var derfor sentralt ved valgene i 2009 og 2011, og det er nå lovfestet at minst fire av de sju leke representantene i et bispedømmeråd skal velges direkte. I utredningsprosessen har det blitt vektlagt at indirekte og direkte valgform handler om forskjellige *typer* demokrati. Det er deler av Den norske kirke som primært ønsker indirekte valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet mens andre helst ønsker kun direkte valg. Denne uenigheten har det så langt blitt tatt hensyn til, og man har endt på et kompromiss og vedtatt at de bispedømmer som ønsker det kan velge tre av sju leke representanter gjennom en indirekte valgomgang (jf. vedtak i sak KM 10/13).

Samtidig med at man har gått inn for en slik kompromissløsning, har man også gått inn for at alle bispedømmer må åpne for alternative lister, jf. vedtak i sak KM 4/13 og sak KM 10/13 (departementet ga en tolkning av endringene i kirkeloven som for så vidt nærmest påla Kirkemøtet å vedta dette). Dermed er situasjonen utfra nåværende vedtak at det kan bli gjennomført forholdstallsvalg i to valgomganger. Høringsinstansene som problematiserer dette setter fokus på et helt reelt problem. Forholdstallsvalg er dårlig tilpasset et valg som skal gjennomføres med både direkte og indirekte valgomgang. Dette er mulig å gjennomføre rent teknisk, men valgresultatene blir ikke nødvendigvis så representative. Forholdstallsvalg fungerer mye bedre med én omgang med mange plasser.

Spørsmålet om bruk av indirekte valg står sentralt blant annet i forståelsen av Kirkemøtets legitimitet i kirkeordningen og hvordan valgordningen skal balansere sentrale organers beslutningsmyndighet og lokale organers selvstyre. Drøftingen av indirekte og direkte valg er et sentralt spørsmål i arbeidet med kirkeordning og bør ikke drøftes kun med bakgrunn i valgtekniske forhold.

Til valget i 2015 anbefales det derfor å gjennomføre valget med den nevnte kombinasjonsløsningen. Dette fordi man nå er inne i en utprøvningsfase og det blir viktig for videre utvikling å se i hvilken grad det faktisk blir fremmet alternative lister. Erfaringene som blir gjort i 2015 vil vise hvor robust en kombinasjonsløsning er. Om man fortsatt ønsker å ha indirekte valgomgang også senere og samtidig sikre gode valg rent valgteknisk, bør man utrede mulighetene for å kunne la bispedømmer velge å gjennomføre valg som flertallsvalg med supplerende nominasjon – uten åpning for alternative lister. Dette er en valgform som i langt større grad lar seg kombinere med en indirekte valgomgang. Dette vil i så fall kreve en annen lovfortolkning enn den som uttrykkes i Prop. 78 L (2012-2013) *Endringer i kirkeoven*.

2.3.6 Bestemmelser som sikrer bredde i nominasjonsprosessen

Det har i arbeidet med valgordning vært vektlagt å sikre bred representasjon. Kirkemøtet vedtok bestemmelser som sikrer at nominasjonskomiteens liste blir bredt sammensatt (jf. sak KM 10/13). Kirkemøtet vedtok samtidig at nominasjonskomiteen skal velges etter prosedyrer som sikrer at et mangfold av kirkelige erfaringer og synspunkter er representert. Sistnevnte er ikke tatt inn i forslaget til regler. Dette fordi nominasjonskomiteens medlemmer velges helt uavhengig i de forskjellige prostiene. Dette betyr at det ikke er mulig å sikre et mangfold av kirkelige erfaringer og synspunkter uten å endre helt på måten nominasjonskomiteen velges. Den prostivise representasjonen anses å være hensiktsmessig, og det foreslås ikke å endre på valgordning for nominasjonskomiteen nå.

For å kompensere for dette er det ut fra forslag i høringen gjort to grep. Det er nå tatt inn i regelverket at nominasjonskomiteen selv bestemmer sin voteringsordning. Det er da mulig for nominasjonskomiteen å bruke en voteringsordning som bedre sikrer bred representasjon enn vanlig flertallsvotering (dette gjøres gjeldende også for nominasjonskomité for geistlig representant og nominasjonskomité for lek kirkelig tilsatt representant). Det er også tilføyd kriterier for sammensetning av *valgrådet*, slik at det sikres bredde der.

2.3.7 Adgang for medlemmer i nominasjonskomiteen til å stå på kandidatlisten

Bestemmelsen om at medlemmer i en nominasjonskomité også kan stille som kandidater på denne komiteens liste ble problematisert i høringen. Generelt har det vært et prinsipp i valgreglene at man kan være forslagsstiller for seg selv, jf. reglene for alternative lister og supplerende nominasjon. På dette punktet er likevel bestemmelsene om en nominasjonskomités liste ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet noe annerledes enn andre tilsvarende bestemmelser. Det er ikke noe krav til forslagsstillere som egenhendig signerer disse kandidatlistene. Det er derfor prinsipielt fullt mulig å forsvare at man gjør forskjell på reglene for nominasjonskomité ved valg av menighetsråd og reglene for nominasjonskomité ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Når det gjelder valg til menighetsråd, kan det å tillate at et medlem av nominasjonskomiteen også står på komiteens liste være viktig av rekrutteringshensyn. Det innstilles derfor på at medlemmer i nominasjonskomiteer ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet ikke kan stå på sin komités liste, samtidig som at det ikke gjøres noen endringer på dette punkt i reglene for valg av menighetsråd.

2.3.8 Regler for valg av representanter for samisk kirkeliv

Forslag til regler for valg av representanter for samisk kirkeliv har blitt vedtatt på bakgrunn av to behandlinger i Samisk kirkeråd (sak SKR 16/13 før høringen og SKR 27/13 etter høringen). Det er kun gjort mindre justeringer i reglene i denne omgang.

Siden ordningen med sørsamisk menighet fremdeles er et pågående forsøk, er mye av reglene knyttet til valg av sørsamisk representant ikke med i regelverket. Dette er enda tydeligere i det fremlagte forslaget, og det er konsekvent satt inn henvisninger til at nærmere regler for nominasjonsprosess og valg av sørsamiske representanter fastsettes av Kirkerådet etter forslag fra Samisk kirkeråd.

Det var tidligere kun menighetsrådene i de respektive samiske språkområdene som kunne fremme forslag til representanter til nominasjonskomiteen, til elektorer og til kandidater til valg. Dette er nå utvidet til at alle menighetsråd i de respektive bispedømmer inviteres til å komme med forslag. Det er også åpnet for at kandidater kan bo utenfor de respektive samiske språkområder, men det sies at kandidatene *fortrinnsvis* skal være bosatt i disse områdene.

I tråd med punkt 2.3.7 er det også i dette kapitlet tatt inn at medlemmer av nominasjonskomiteen ikke kan settes opp på kandidatlisten. Tidsplanen er justert i samsvar med punkt 2.3.2. I tidligere regelverk har det vært henvist til reglene for valg av leke medlemmer ved indirekte valgogang så langt disse har passet. Ved endringen av hele tidsplanen for valget, har denne henvisningen blitt misvisende. Det har derfor blitt skrevet inn noe mer om hvordan valget foregår. Dette skal i utgangspunktet bare være en beskrivelse av allerede eksisterende regler, og ikke innebære endringer i forhold til valget i 2011.

Samiske kirkeråd har bedt om en utredning av behovet for opprettelse av et samisk kirkelig valg møte som avholdes hvert fjerde år, med sikte på Kirkevalget 2019.

2.3.9 Regler for valg av representant fra døvemenighetene

Regler for valg av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet er i utgangspunktet ikke endret, men på grunn av endringer gjort gjeldende for hele valget, er også reglene for valg av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet blitt endret noe.

I tråd med punkt 2.3.7 er det også i dette kapitlet tatt inn at medlemmer av nominasjonskomiteen ikke kan settes opp på kandidatlisten. Tidsplanen er justert i samsvar med punkt 2.3.2. I tidligere regelverk har det vært henvist til reglene for valg av leke medlemmer ved indirekte valgogang så langt disse har passet. Ved endringen av hele tidsplanen for valget, har denne henvisningen blitt misvisende. Det har derfor blitt skrevet inn noe mer om hvordan valget foregår. Dette skal i utgangspunktet bare være en beskrivelse av allerede eksisterende regler, og ikke innebære endringer i forhold til valget i 2011. I tidligere regler manglet det en beskrivelse av om kandidatlisten skulle være prioritert eller alfabetisk. Praksis har vært prioritert kandidatliste, og dette er derfor tatt inn i reglene.

2.3.10 Regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt

Som tidligere nevnt er tidsplanen for valg av prest og lek kirkelig tilsatt justert (jf. pkt. 2.3.2). Prester og leke kirkelig tilsatte skal nå avgi stemme innen valgdag for direkte valg av leke representanter. I tillegg foreslås det også her å bruke flertallsvalg fremfor preferansevalg. Dette for at velgerne skal kunne forholde seg til så like valgordninger som mulig. Når det bare skal velges én fast representant, anses flertallsvalg å være et fullgodt alternativ til preferansevalg.

Bestemmelsen om at nominasjonskomiteens selv fastsetter sin voteringsordning er tatt inn også i kapitlene gjeldende for valg av geistlig og lek kirkelig tilsatt representant (jf. pkt. 2.3.6). For å gi den samlede kandidatpresentasjonen et mer enhetlig preg, er det tatt inn en bestemmelse om at valgrådet spørsmål til de leke kandidatene også bør benyttes ved presentasjon av de geistlige og de leke kirkelig tilsatte representantene.

Etter høringen er det foretatt en vurdering av hvorvidt kandidatliste for valg av geistlig representant og kandidatliste for valg av lek kirkelig tilsatt representant bør være satt opp alfabetisk eller prioritert, da flere høringsinstanser mente at alle lister bør være prioriterte. Det anses å være noen grunnleggende forskjeller mellom valg av leke representanter og valg av geistlig og lek kirkelig tilsatt representant. Ved direkte valg av leke representanter kan velgerens kjennskap til kandidatene være begrenset. En prioritert kandidatliste hjelper velgere som ikke har god kjennskap til kandidatene til å ta et valg. Når prester og leke kirkelig tilsatte skal velge sine representanter, er det grunn til å tro at kjennskapen til kandidatene er bedre. En prioritering av kandidatene fra en nominasjonskomité innebærer å flytte makt fra velgerne til en nominasjonskomité, og bør ikke gjøres dersom det ikke anses som nødvendig av hensyn til velgernes mulighet til å kunne stemme. Alfabetisk kandidatliste foreslås derfor videreført.

Kirkeloven § 23 andre ledd første punktum omhandler varamedlemmer i bispedømmerådet. Dette punktum er endret slik at det samsvarer med endringene som ble gjort i § 23 første ledd bokstav d (leke representanter i bispedømmerådet). Bestemmelsene om varamedlemmer i de midlertidige reglene til valget i 2009 og 2011 er ikke hensyntatt i lovendringen. Dette betyr at man er tilbake ved bestemmelsen om at det skal velges én vararepresentant for den geistlige representanten og én vararepresentant for den lek kirkelig tilsatte representanten. Erfaringsmessig kan dette være noe knapt, så det er viktig å se til at valgoppgjørene blir gjort på en slik måte at det er enkelt å utnevne nye vararepresentanter ved forfall og eventuell uttrede.

Det har vært etterlyst en gjennomgang av hvilke yrkesgrupper som skal høre inn under «lek kirkelig tilsatt». Regelverket er ikke endret på dette punkt, men det vil bli gjennomgått i veiledningen. Det ble i høringen også etterlyst en vurdering av begrepsparet geistlig og lek. Dette begrepsparet er fremdeles benyttet i kirkeloven, og det er derfor ikke gjort endringer på dette i det forslaget til valgeregler. Dette må eventuelt vurderes i det videre arbeidet med ny kirkelov.

2.3.11 Kirkemøtekomiteens spørsmålsliste

I dette avsnittet gjøres det rede for kirkemøtekomiteens spørsmål fra komitemerknadene i sak KM 10/13, jf. 1.2.5.

Prosedyrer/regler for sammensetning og valg av nominasjonskomité er både nevnt i Kirkemøtets vedtak og er tatt med i komiteens momentliste. Vedtaket sier at det skal være en bredt sammensatt nominasjonskomité som velges etter prosedyrer som sikrer at et mangfold av kirkelige erfaringer og synspunkter er representert. På tross av dette vedtaket er det ikke gjort endringer på dette punkt i forslaget til nytt regelverk, men det er gjort andre endringer for å kompensere for dette. Det er redegjort for dette i punkt 2.3.6.

Antallet personer på kandidatlistene må være forskjellig til de forskjellige typer lister. I 2011 var det 18 personer som skulle stå på nominasjonskomiteens liste. Dette anses å være et velfungerende tall, og videreføres derfor. Når det gjelder antallet personer som skal stå på lister fra andre grupper av forslagstillere, er det foreslått å benytte samme minimumsantallet som ved valg til kommunestyre – 7 kandidater. Maksimumsantallet for disse listene settes til 18, slik at dette blir likt som nominasjonskomiteens liste. Det er ikke satt noe tak for hvor mange som kan tilføyes nominasjonskomiteens liste ved supplerende nominasjon. Når det gjelder **innplassering av kandidater fremmet ved supplerende nominasjon**, foreslås det at disse settes nederst på listen ut fra loddtrekning. Listens rekkefølge har begrenset betydning ved flertallsvalg med den vedtatte optellingsmåten. Det må fremgå på stemmeseddelen at de supplerende kandidatene ikke er nominasjonskomiteens lavest prioriterte kandidater.

Når det gjelder **avklaring for personer som ønsker å stå på to lister og for personer som ønsker å være forslagsstillere for to lister eller to kandidater til supplerende nominasjon**, gir både valgloven og de særskilte regler for de kirkelige valg 2011 entydige signaler. Samme kandidat kan ikke stå på to lister, og samme person kan ikke være forslagsstiller for to lister eller for to personer til supplerende nominasjon. Prosedyrer for håndtering av dette er videreført i forslaget til nytt regelverk.

Håndtering av tilføyelse av nye navn på stemmeseddelen, eventuell begrensning av antall tilleggsstemmer og håndtering av stemmesedler som ikke tar hensyn til begrensningene er det allerede redegjort for i punktene 2.1.1, 2.1.2, 2.2.3 og 2.3.3, og **retningslinjer for hvordan muligheten for å stille lister skal kunngjøres** er behandlet i punkt 2.3.4. **Regler for indirekte valg i forhold til reglene for direkte valg** fremgår av det fremlagte forslag til regler.

2.4 Samkjøring med virksomhetsreglene

Det har i arbeidet med valgreglene fremkommet en bevissthet rundt manglende konsistens i forhold til hva som er regulert i valgregler og hva som er regulert i virksomhetsregler. Tiltredelsesdato for nyvalgt råd har for menighetsrådets vedkommende vært regulert i virksomhetsreglene, mens det for bispedømmerådet har vært regulert i selve valgreglementet. Det innstilles nå på at det blir en konsistens på dette området, og det anses som mest riktig at konstituering og ikrafttredelse er regulert i virksomhetsreglene. Bestemmelse om ikrafttredelse for nytt råd er derfor nå tatt ut av

reglene for valg av bispedømmerråd og Kirkemøtet, og det er tilsvarende foreslått å ta disse bestemmelsene inn i virksomhetsreglene for bispedømmerråd. Kirkemøtet må vurdere om det skal gjøres en tilsvarende endring når regler for valg av Kirkeråd behandles.

3. Økonomiske/administrative konsekvenser

De økonomiske og administrative konsekvensene av lovendringen for bevilgende myndigheter er det redegjort for i Prop. 78 L, jf. 1.1.3. Det legges i proposisjonen til grunn at utredningen av de økonomiske og administrative konsekvensene før Kirkevalget 2009, gjennomgått i St.prp. nr. 39 (2008-2009), også danner grunnlaget for tildelingene til kirkevalg i kommende år. I stortingsproposisjonen står følgende under 3.2.3:

Departementet kan imidlertid ikke se at det er hensiktsmessig å innføre en gjennomgående kompensasjonsordning som innebærer at alle valgstyres, stemmestyres, kirkelig tilsatte og andre som har oppgaver som valgfunksjonærer, skal oppebære en rett til godtgjørelse etter bestemte satser. Omfang og innretning av betalings- og kompensasjonsordninger må etter departementets syn fastsettes lokalt, bl.a. i lys av de bestemmelser som lokalt treffes om valggjennomføringen. Dette følger naturlig av at det er menighetsrådet som avgjør om søndagen skal tas i bruk som valgdag, hvilke åpningstider som skal gjelde, hvilke stemmesteder/valglokaler som utpekes, når opptellingen skal finne sted m.v.

Det bør dessuten kunne forventes at valgfunksjonærer også i 2009 i en viss utstrekning vil kunne hjelpe til uten betaling, ikke minst der også søndagen er valgdag, og at kirkelig tilsatte engasjeres bredt til å bistå som valgfunksjonærer. Dette har som nevnt vært tilfelle ved tidligere kirkevalg.

Departementet viser til dette og mener det er det lokale nivået som bør regulere godtgjørings- og kompensasjonsordninger og omfanget av frivillig, ulønnet innsats, tilpasset de lokale forholdene og innen rammen av den bevilgning som gis til gjennomføring av valgene.

Det fremgår her at beregningen av tildeling til valggjennomføringen fortsatt forutsetter frivillig innsats lokalt. Det er fra statens side ikke lagt opp til at kirkevalgene skal være fullfinansierte, selv om de er å forstå som offentlige valg.

Det nye tidsforløpet betyr at en større andel av bevilgningene må komme i 2014. Dette fordi valghåndbok må foreligge allerede på høsten 2014 (i hvert fall elektronisk). Det er også nødvendig med prostivise møter og kurs allerede i 2014, for å få på plass de prostivise nominasjonskomiteene.

Ordningen med valg av halve menighetsrådet annethvert år er ikke foreslått videreført. Dersom ordningen likevel blir vedtatt videreført, vil dette medføre økonomisk/administrative konsekvenser. Det må da skaffes til veie ressurser til å kunne gjennomføre menighetsrådsvalgene som kommer midt i ordinær valgperiode i tråd med ny lovgivning. Det er uklart hvorvidt dette er mulig eller en ønskelig bruk av ressurser.